

Yayın ilkeleri, izinler ve abonelik hakkında ayrıntılı bilgi:

E-mail: bilgi@uidergisi.com

Web: www.uidergisi.com



Homeros'dan Hobbes ve Ötesine: "Güvenlik" Kavramının Avrupa Geleneğindeki Boyutları

J. Frederik M. Arends

Dr., Bonaventura College

Bu makaleye atf için: Arends, J. Frederik M., "Homeros'dan Hobbes ve Ötesine: "Güvenlik" Kavramının Avrupa Geleneğindeki Boyutları", *Uluslararası İlişkiler*, Cilt 6, Sayı 22 (Yaz 2009), s. 3-33.

Bu makalenin tüm hakları Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği'ne aittir. Önceden yazılı izin alınmadan hiç bir iletişim, kopyalama ya da yayın sistemi kullanılarak yeniden yayımlanamaz, çoğaltılamaz, dağıtılamaz, satılamaz veya herhangi bir şekilde kamunun ücretli/ücretsiz kullanımına sunulamaz. Akademik ve haber amaçlı kısa alıntılar bu kuralın dışındadır.

Aksi belirtilmediği sürece *Uluslararası İlişkiler*'de yayınlanan yazılarda belirtilen fikirler yalnızca yazarına/yazarlarına aittir. UİK Derneğini, editörleri ve diğer yazarları bağlamaz.

Uluslararası İlişkiler Konseyi Derneği | Uluslararası İlişkiler Dergisi

Söğütözü Cad. No. 43, TOBB-ETÜ Binası, Oda No. 364, 06560 Söğütözü | ANKARA

Tel: (312) 2924108 | Faks: (312) 2924325 | Web: www.uidergisi.com | E- Posta: bilgi@uidergisi.com

Homeros'dan Hobbes ve Ötesine: "Güvenlik" Kavramının Avrupa Geleneğindeki Boyutları

J. Frederik M. ARENDS*

ÖZET

Bu makale, güvenlik kavramının tarihsel gelişimini iki aşamada incelemektedir. İlk aşamada, Romalılar tarafından "securitas" biçiminde kullanılmaya başlanan, kendi içinde çelişkiler taşıyan ve dini anlamlara sahip olan kavram, Orta Çağ'ın sonunda yerini "cetritudō"ya bırakmıştır. Thomas Hobbes döneminden başlayan ikinci aşamada, modern devletin büyük paradigmatik kelimelerinden biri haline gelmiştir. Güvenlik, bu aşamada, iç savaşları önleme amacına hizmet eden otoriter devletin doğuşuyla ilişkilendirilmiştir. Bu makale, Thomas Hobbes ve Antik Yunanlı tarihçi Tukidides arasındaki bağlantıyı inceleyerek başlamakta ve kavramın bazı çağdaş dönem yazarlarınca kullanılmasını gözden geçirerek devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, Securitas, Hobbes, Tukidides.

From Homer to Hobbes and Beyond – Aspects of 'Security' in the European Tradition

ABSTRACT

This article examines the historical development of the concept of security in two phases. In the first phase, the word coined by the Romans as 'securitas' and accompanied from the beginning by ambivalence and religious connotations had conceded most of its territory to 'cetritudō' at the end of the Middle Ages. In the second phase starting in the times of Thomas Hobbes, it became one of the paradigmatic 'great words' of the modern state. In this phase, 'security' became associated with the genesis of the authoritarian 'super state' committed to the prevention of civil war. This article starts by elaborating the connection between Thomas Hobbes and the ancient Greek historian Thucydides and proceeds by examining the usages of the concept by several contemporary authors.

Keywords: Security, Securitas, Hobbes, Thucydides.

* J. Frederik M. Arends, Dr., Bonaventura College, Leiden, Hollanda. E-posta: jfmarends@hotmail.com. Makalenin İngilizce orijinali, "From Homer to Hobbes and Beyond – Aspects of 'Security' in the European Tradition" başlığıyla *Globalization and Environmental Challenges Reconceptualizing Security in the 21st Century*, Berlin, Springer-Verlag, Cilt 3, 2008, s. 263-277'de yayınlanmıştır. Makalenin Türkçeye çevrilmesine izin veren Springer Yayınevine teşekkür ederiz. Makalenin İngilizceden Türkçeye tercümesi Burcu Yavuz tarafından yapılmıştır.

“*Prosthe leôn, opithen de drakôn,
messê de chimaira*¹
*deinon aoponeiousa puros menos
aithomenoio*” (Homeros)

Giriş

Kavramların tarihsel gelişimini çalışmak, dilbilimi ile hobi olarak ilgilenenlerin masum uğraşısı olarak görülmektedir. Fakat en azından güvenlik kavramı açısından, bu değerlendirmenin yanlış olduğu ispatlanabilir. “Güvenlik” kavramının tarihsel gelişimi iki aşamalıdır. İlk aşamada, Romalılar tarafından *securitas* biçiminde kullanılmaya başlanan, kendi içinde çelişkiler taşıyan ve dini yansımaları sahip olan kavram, Orta Çağın sonunda yerini *certitudo* kavramına bırakmıştır. Kavram, Thomas Hobbes’un döneminden başlayan ikinci aşamada, modern devletin büyük paradigmatik sözcüklerinden biri haline gelmiştir. Güvenlik bu aşamada, iç savaşların önlenmesi hedefine hizmet eden otoriter “süper devlet”in – Hobbes’un felsefesinde *Leviathan*- doğuşu ile ilişkilendirilmiştir. İlginç bir şekilde, bu dönemde, MÖ 5. yüzyılda Atina emperyalizmi çerçevesinde kullanılan eski Yunanca kavramlardan biri yeniden canlanmış ve böylece Hobbes’un esinlendiği klasik tarihçi Tukidides, kavramın çağdaş ve Hobbesçi anlamını etkilemiştir. Bu çerçevede, çağdaş “güvenlik” kavramı, şu üç unsurun bileşimi olarak ortaya çıkmıştır: a) Eski dönem Atinalıların, İmparatorluklarının yıkılmasını önleme amaçları, b) *securitas* kavramını kullanan Romalıların dini vurguları, c) Hobbesçi felsefenin iç savaşları önleme hedefi.

Avrupa geleneği çerçevesinde güvenlikten bahsederken, öncelikle, kavramın uzun tarihi ve Avrupalı, hatta çağdaş küresel siyasi felsefeye katkısıyla karşılaşılır.² Bu makale, Latince *securitas* kavramının ötesine, güvenlik

¹ “Dışarıya korkunç bir güçle ateş püsküren / Ön kısmında bir aslan, arkasında yılan, ortası keçi” Bkz. Homeros, *Iliad*, çev. A. T. Murray, Cambridge Mass, Harvard University Press, 1924-1925. İngilizce’deki *chimera* kelimesi, aslen keçi anlamına gelen *chimaira*’nın karma bir canavar olarak kullanıldığı Homeros’un bu dizelelerinden gelir.

• Çevirenin Notu: Yazar, makalenin orijinal halinde, *securitas* ve *security* kelimelerini, kelimenin kendisi (*signifiant*) ifade edildiğinde “*securitas*” ve “*security*”; kelimenin taşıdığı anlam (*signifié*) ifade edildiğinde *securitas* ve *security* biçiminde kullanmıştır. Makalenin tercümesinde, Latince kelimelerde iki biçim arasında ayrıma gidilmemiş, tüm turnak işaretleri kaldırılarak, kelimeler italikleştirilmiştir. Diğer kelimelerdeki özel vurgular orijinal metinde olduğu gibi turnak içinde kullanılmıştır.

² Makalede, şu çalışmalardan sıklıkla faydalanılmıştır: Franz-Xaver Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches und sozialpolitisches Problem: Untersuchungen zu einer Wertidee hochdifferenzierter Gesellschaften*, Stuttgart, Ferdinand Enke, 1973 ve Andrea Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit. Geschichte und Bedeutungswandel der Begriffe ‘certitudo’ und ‘securitas’”, *Archiv für Begriffsgeschichte*, Böl.I, XXXIV, 1991, s.123-213 ve Böl.II, XXXV, 1992, s. 115-213. Her iki yazar da Almanca yazdığından, alıntılar İngilizce’ye çevrilerek yapılmıştır. Hobbes’dan yapılan alıntılarda Molesworth’un şu derlemesinden faydalanılmıştır: Thomas Hobbes, *Opera Philosophica quae Latine scripsit Thomas Hobbes*, Sir William Molesworth (der.), Londra, Bohn, 1839-1845. Tukidides’den yapılan alıntılarda da, aydınlatıcı olduğu durumlarda, aynı eserden faydalanılmıştır.

kavramının Yunanca hali olan *asphalië*'ye geçerek, Thomas Hobbes ile eski Yunan tarihçisi Tukidides (MÖ 5. yüzyıl) arasındaki bağlantıyı vurgulamaktadır.

“Securitas”: Kavramsal Gelişim

Kavramın Latince Kökenleri

Güvenlik, Latince *se* (olmaksızın) ve *cura* (endişe) kelimelerinin birleşmesinden oluşan *securitas* kelimesinden türemiştir.³ Dikkatli bir biçimde tercüme edildiğinde, *securitas*, “endişeden uzak olma ve sükûnet” anlamına gelmektedir. “Endişeden uzak olma”, objektif bir temele dayanmak zorunda değildir. Bu temel mevcut olduğunda, *securitas*, eski Romalılarca “tehlikeden uzak olma, emniyet ve güvenlik” olarak anlaşılmıştır. Bu temelin yokluğu durumundaysa, “dikkatsizlik, gaflet ve ihmal” anlamlarına gelmiştir. Bu durum, *securitas* kavramının, Avrupa geleneğinin başlangıcından itibaren hem olumlu hem de olumsuz biçimlerde anlaşıldığını göstermektedir.

Cura veya “endişe” ile *securitas* veya “endişenin yokluğu” kelimelerinin hayatın belirli bir yönünü ifade etmediğine değinildi. *Securitas*, “korku”, “ölüm korkusu” ve bunların tamamlayıcısı olan “güven” gibi bir dizi duyguya - ve ilişkili kelimeye- karşılık gelir. Din de bu duygular arasındadır. Bu durum, *securitas* kavramının tarihsel gelişiminin ilk devrelerinde, Lukretius'un *De Renum Natura* başlıklı felsefi şiirinde⁴, *securus* sıfatı ile din arasında kurduğu olumsuz da olsa yakın ilişkiyi yansıtmaktadır. *Securitas* kavramının din ile bağlantısına ve dinin kavram üzerindeki edebi etkisine, Avrupa tarihinin Roma İmparatorluğundan sonraki dönemlerinde de rastlanmaktadır. Bu uzun süreli bağlantı sebebiyle “güvenlik” tarihi, kavramın eski Roma dini ile Hristiyan dini ve teolojisi bağlamındaki anlamı göz önüne alınmadan yazılamaz.

Securitas kavramının, kavramı eserinde ilk kez kullanan, Romalı devlet adamı ve filozof Cicero (MÖ 106-143) ile bağdaştırılması olağandır. Kavramın, Yunanca *ataraksia* ile ilişkilendirilmesi daha da olağandır.⁵ *Ataraksia* (kayıtsızlık ve sakinlik)⁶ kavramı, *ataraksia*'yı *eudaimoniä*'ya (gerçek ve tam mutluluk) ulaşmak için gerekli bir koşul olarak değerlendiren Hellenistik dönem filozofu

³ Latince'de başka yakın kelimeler de bulunmaktadır: *secessio*, *secretio*, *secubatio*, *seeditio*, *seductio*, vb. Bkz. Charlton T. Lewis and Charles Short, *A Latin Dictionary*, Oxford, Clarendon Press, 1879.

⁴ NGL. Hammond ve H. H. Scullard, *Oxford Classical Dictionary*, Oxford, Clarendon Press, 1970, s. 622.

⁵ Michael Makropoulos, “Sicherheit”, Joachim Ritter et. al. (der.), *Historisches Wörterbuch der Philosophie*, Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Cilt 9, 1995, s. 745.

⁶ Bkz. Henry Liddell ve Robert Scott, *Greek-English Lexicon*, Oxford, Clarendon Press, 1961. *Ataraksia* kelimesi altında; *Ataraktos*: rahatsız edilmemiş, karışık olmayan, durağan.

Epiküros'un (MÖ 341-270) felsefi düşüncesinde önemli bir yere sahiptir.⁷ Akademiye, Romalıların, Epiküros'dan yüzyıllar sonra *ataraksia* kavramından yola çıkarak, benzer bir kavram olan *securitas* kullanmaya başladıkları varsayılmaktadır.⁸

Bu sebeple, güvenlik tarihinden bahsederken, *securitas* kavramının Roma öncesi dönemdeki kökenlerine geri dönülmesi zorunludur. Şu noktalar, bu hususun önemini kavramımıza yardım edebilir. Lukretius, Epiküros'dan etkilenen ve Epiküros'un materyalist atom teorisine dayanarak *De Renum Natura* başlıklı eserinde ölümden korkmanın mantıksız olduğunu ortaya atan en önemli Romalı filozoftur. Epiküros ve Lukretius'un kolayca ateizm olarak yorumlanabilecek atomculuğu, Antik Roma dönemini takip eden, Hristiyan Avrupa'da da kabul görmemiştir. Fakat 17. yüzyılla birlikte Lukretius ile ilgili çalışmaların yeniden ortaya çıktığı görülmektedir. Bunda, 11 yıllık Paris sürgünü boyunca Hobbes'e eşlik eden entelektüel Gassendi'nin (MS 1592-1655) rolü büyüktür. Hobbes ile *securitas* kavramının tarihinde, *securitas*'ın İngilizce *security*/güvenlik kelimesine dönüşeceği ve çağdaş devletin temel hedefi haline dönüşeceği ikinci aşama, yani "yeniden doğuş" başlamıştır. Yunan atomculuğunun yeniden canlanmasına öncülük eden Gassendi'nin, antropoloji (insanbilimi) ve siyaset teorisi çalışmalarına çatışmalardan uzak, bilimsel bir temel arayışında olan Hobbes ile sıkı entelektüel temaslarda bulunduğu göz önüne alındığında, Cicero'nun da ötesine, Hobbesçi anlamda Antik Yunan atomcu geleneğine dönülmesi kaçınılmaz görünmektedir.

Yunanca Kökenler

Yunan dönemini gözden geçirmek için daha iyi bir başka neden daha bulunmaktadır. Hobbes, Paris'e sürgün edilmeden önce, 40 yaşındayken, Yunanlı tarihçi Tucidides'in (İÖ 460-400) eserinden yaptığı tercüme yayınlamıştır. Hobbes'un entelektüel doğuşunda, MÖ 5. yüzyıldaki Atina emperyalizmini çalışan Tucidides'den daha önemli başka bir klasik yazar yoktur.⁹ Tucidides'e

⁷ Hammond ve Scullard, *Oxford Classical Dictionary*, s. 390-392.

⁸ *Ataraksia* ve *securitas* olumsuzluk ekleri olan "a" ve "se" ile başlar. "-taraksia" kelimesi ise, "akıl karıştırmak, kıskırtmak, rahatsız etmek" anlamlarına gelen Yunanca *tarassein* kelimesinden türemiştir. Bkz. Liddell ve Scott, *Greek-English Lexicon*.

⁹ Tucidides ve Atina emperyalizmiyle ilgili olarak, Romilly'in klasik monografisine bkz. Jacqueline de Romilly, *Thucydides at l'Impérialisme Athénien*, Paris, Les Belles Lettres, 1947. Hobbes ve Tucidides ile ilgili olarak, bkz. Ferdinand Tönnies, *Thomas Hobbes; Leben und Lehre*, Stuttgart, Frommann, 1925; Leo Strauss, "Hobbes' politische Wissenschaft", Heinrich Meier (der.), *Gesammelte Schriften*, Stuttgart, Metzler, 2001 ve Aloysius P. Martinich, *A Hobbes Dictionary*, Oxford, Blackwell, 1995. Son zamanlarda yapılan bir tartışma için bkz. Milan Poduvanac, "Fear and Politics", *New Balkan Politics – Journal of Politics*, No 2, Böl. 2, http://www.newbalkanpolitics.OrgmkOldSite/Issue_2/podunavac.eng.asp, (Erişim Tarihi 14 Şubat 2006).

göre, Atinalıların İmparatorluğu, iç savaşlardan kaynaklanan iç nedenlere bağlı olarak yıpranmıştır. Tukidides, emperyal Atinalıları, kendilerine tabi olanların ayaklanma ve intikam tehdidi ile karşı karşıya kaldıklarında, yenilgiyi önlemek için her şeyi yapabilecek insanlar olarak tarif etmiştir. Atina emperyalizminin son aşamasında, *ün* yerine *güvenlik* siyasetin temel hedefi haline gelmiştir.¹⁰ Bu bağlamda, “güvenlik” kavramına karşılık olarak, yenilginin veya düşüşün önlenmesi yeteneği ile “tökezleme ve yenilgiye karşı güvenlik”¹¹ anlamlarını karşılayan ve güreşmek eyleminden gelen *asphaleia* kelimesi kullanılmıştır.

Bu makaledeki hipotezimiz şudur: “Güvenlik” kavramının Hobbes’den itibaren yeniden doğuşu -ve hatta galibiyeti-, Hobbes’in, Tukidides’in antropolojik ve siyasi görüşleri bağlamındaki anlamıyla Yunanca *asphaleia* kavramını, Gassendi’den aldığı Demokritosçu ve Epikürosçu atomculuk ve Lukretius’un klerik karşıtlığı ile birleştirmesinden kaynaklanmaktadır. “Güvenlik” kavramının Hobbes’dan itibaren kazandığı galibiyeti anlamak için, *securitas* ve hatta Epikürosçu *ataraksia* kavramının da ötesine, MÖ 5. yüzyıldaki Yunan *asphaleia* kavramına geri dönmemiz gerekecektir.

Asphaleia, Latince de olumsuzluk eki olan *-a* ile “güreşte çelmelemek, layıkıyla düşürmek, devirmek”¹² anlamlarına gelen *sphallō* fiilindeki *-spha* köklerinden oluşur. Esasen güreş ile ilişkilendirilen *sphallō*, Liddell ve Scott tarafından¹³, *sphallosi tas poleis* cümlesinde “kendi şehir devletlerini kendileri düşürdüler” şeklinde mecazi bir anlamda kullanılmıştır.¹⁴

Homeros ve Tukidides’de “Güvenlik”

Tukidides’den üç yüzyıl önce yaşayan Homeros’un eserlerinde *sphallō* fiilinin güreş eylemiyle bağlantısı açıkça görülmektedir.¹⁵ Burada, *sphallō*’dan türeyen *asphales*, “düşmeye eğilimli olmayan, yerinden oynamayan, sabit” anlamlarında kullanılmıştır. Olimpos Dağı’nın “tanrıların sürekli mekânı”¹⁶ olduğu söylenmiştir. Aslında, bu ifadede, *asphales*’in “süreklilik” anlamında tercümesiyle, Olimpos’un “hiçbir zaman devrilemeyeceği” söylenmektedir.

¹⁰ Tukidides, Atina emperyalizminin temelinde üç unsurun yer aldığını belirtmektedir: şeref, korku ve çıkar.

¹¹ Liddell ve Scott, *Greek-English Lexicon*.

¹² Ibid.

¹³ Ibid.

¹⁴ Tukidides, *History of the Peloponnesian War*, çev. C.F. Smith, Cambridge Mass, Harvard University Press, 1919-1923, s. 37

¹⁵ Homeros, *Iliad*, çev. William Wyatt ve A.T. Murray, Cambridge Mass, Harvard University Press, 1924-1925, s. 719.

¹⁶ Homeros, *Odyssey*, çev. A. T. Murray, Cambridge, Harvard University Press, 1919, s. 42.

Tukidides’de çok önemli olan *asphaleia* kavramı, “devrilmeye ve yenilgiye karşı güvenlik”¹⁷, “sabitlik, istikrar, tehlikeye karşı garanti ve kişisel emniyet” anlamlarında MÖ 5. yüzyıldan önce ortaya çıkmaz. Bu şekliyle kullanılmaya başlandığındaysa, *kindunos* veya “tehlike”nin karşıt anlamlısı durumundadır.¹⁸

Dolayısıyla, orijinal olarak güreş ile ilişkilendirilen *sphallō* fiilinin ek anlamları MÖ 5. yüzyıldan itibaren ortaya çıkmaktadır. *Sphallō*’dan türediği biçimiyle *asphalēs*’in, Homeros ve Hesiod’da, sadece “devirme”nin ötesinde, tanrıların “sürekli mekânı” anlamını karşılayan dini anlamları da vardır. Sofokles’in MÖ 5. yüzyılın ortasındaki *Oedipus Tyrannus* eserinde, *asphaleia* şehir devletlerinin “istikrar”ı anlamına gelmektedir. *Asphaleia* kavramının kullanımı, zamanla gözle görünür biçimde artmıştır.

Sphallo, *asphalēs* ve *asphaleia* kelimelerinin farklı biçimleri Tukidides’de yaygındır.¹⁹ Bu makale, kavramın siyasi ve tarihi bağlamını gözler önüne seren tek bir örneğe odaklanmaktadır. Beşinci yüzyıldaki Atina emperyalizminin temeli, Ege Denizinin doğu tarafında sağlanan deniz üstünlüğü (*thalassocracy*) idi. Bu çerçevede, Salamis Deniz Savaşı’nın (MÖ 480) kazanılmasının ardından, Atina’nın hegemonyası altındaki Yunan deniz ittifakı, müttefiklerin tebaaya dönüştüğü bir örgüt haline gelmişti. Atinalıların İmparatorluğunun formülü, şaşırtıcı biçimde basitti. Perslilerin Ege’den sürülmesinden birkaç yıl sonra, daha küçük şehir devletler Atina’ya yaptıkları gemi ve mürettebat yardımlarının yerine, Atina’da inşa edilen ve Atinalı vatandaşların çalıştığı gemileri finanse etmek amacıyla belli bir miktar para ödemişlerdi. Burada, Atina’nın *demokratik* emperyalizminin temeli yaratılmış ve demokrasi ve emperyalizmin birbiriyle uyum halinde olduğu ispatlanmıştı.

Şehir devletlerin müttefiki oldukları Atina’ya bağlılıkları azaldıkça, Atinalılar, ortaklaşa finanse edilen gemilerini, isteksiz müttefiklerinin katkılarını ödemelerini sağlamak için kullanmaya başladı. Bu durumda, şehir devletleri, müttefik olarak isimlendirilmeye devam etseler de, Atina’ya tabi haline geldiler. Bütün bunlar, Atina kültürünün yayıldığı, *Pentekontaëtia* veya “50 Yıl” olarak da bilinen MÖ 480-430 yıllarında yaşandı.

Bu dönem boyunca, Atinalıların imparatorluklarını geliştirme ve koruma nedenleri değişmiştir. İlk hedef olan *Helenlerin* (Perslilere karşı) *özgürlüğü*, (Atinalıların) *ününe*; ardından *gücünü artırma ve koruma isteğine*; son aşamada, müttefiklerin nefreti kızgınlığa dönüştüğünde, *Atina’nın müttefiklerin intikamına karşı korunması* hedefine dönüştü. Tukidides’in ‘Peleponnez Savaşı’

¹⁷ Tukidides, *History of the Peloponnesian War*, s. 22.

¹⁸ Liddell ve Scott, *Greek-English Lexicon*.

¹⁹ Tufts Üniversitesi websitesinde, Tukidides’in çalışmasında *asphaleia* kelimesinin 29, *asphalēs* kelimesinin 58 ve *sphallō* kelimesinin 52 sefer kullanıldığı belirtilmektedir. Bkz. www.perseus.org.

boyunca Atina İmparatorluğunun zayıflamasını ve düşüşünü konu alan tarihi çalışmada, *asphaleia* veya “güvenlik” kavramları son hedef çerçevesinde kullanılmıştır.

Asphaleia ihtiyacı, Atina emperyalizmini aşırılığa sürüklemiştir. Atina, sadece gemileri ve mürettebatı finanse edebildiği takdirde kendisini savunabilirdi. Bunun için gereken para, “müttefikler”den gelmek zorundaydı. Müttefikler isyankârlaştığındaysa, Atina, isyankâr müttefiklerini bastırmak için kullandığı donanmanın inşası için müttefiklerine daha yüksek miktarda vergi dayatmak zorunda kaldı. Bu durumda, müttefikler köşeye sıkışmışlardı. Tek umutları, Spartaydı. Bu sefer, elli yıl önce olduğu gibi, Helenleri Perslilerden değil; fakat kendilerini Atina’dan kurtarmak için Sparta’ya ihtiyaçları vardı. Bu kurtuluş, Peleponnez Savaşı’nın amacıydı.

Atinalılar, savaşın bir sonucu olarak, insanlar, tanrılar ve dünyaya dair, ahlaka yer vermeyen ve ateist bir görüş geliştirdiler. Sonuçta, “realpolitik”in ilk tarifi ve ileride Hobbes’un güvenlik yorumuna temel oluşturacak olan *bellum omnium contra omnes*, yani “herkesin herkese karşı savaşı” ifadesi için Tukidides’e borçlu kaldık. Bu bağlamda Atinalılar tarafından savunulan görüş şuydu: iç savaşın tarafsızlığa yer vermemesi; ileride Hobbes için de çok önemli bir görüş oluşturacak olan, iç savaşın söylemimizi ve düşüncemizi etkilemesi nedeniyle entelektüel tarafsızlığın imkânsız hale gelmesi ve son olarak, tanrıların ya var olmamaları ya da dünyayı mevcut haliyle yarattıkları için anlamsız oldukları varsayımı nedeniyle, ne yapıyorsak onda haklıydık.

Dünya literatürünün en önemli metinlerinden olan “Atinalılar ve Meloslular arasındaki diyalogta”²⁰, *asphaleia* önemli bir yere sahiptir. Atinalılar zaman içinde Ege’deki adalar üzerinde denetim sağlamışlarsa da, Melos Adası Atina ve Sparta arasındaki çatışmada bağımsız ve tarafsız kalmıştı. Fakat “arka bahçesindeki” bir adanın tarafsızlığı, Atinalılar için izin verilecek bir durum değildi. Eğer Melos’un tarafsızlığına izin verilirse, bu durum, Atina tabiiyetindekiler için örnek olabilir, müttefiklerin tarafsızlıklarını talep etmelerine ve Atina donanmasını finanse etmekten vazgeçmelerine yol açabilirdi. Bu durumda, Atina, tabiiyetindekilerin intikam heveslerine maruz kalacaktı. Bu sebeple, Melos, tarafsızlığını terketmeliydi. *Asphaleia*, bu bağlamda, bir tartışma konusu olarak ortaya çıkmaktadır.

Atinalılar, Sparta’ya yenilmekten çok, “müttefik”lerinin intikamına uğramaktan korktuklarını ileri sürmekteydi.²¹ “Müttefikler” Melos’un tarafsızlığını, Atina’nın güçsüzlüğünün bir işareti olarak yorumlayacağından, Atinalılar için Melos’un tarafsızlığına izin vermenin imkânı yoktu: “Müttefikler”

²⁰ Tukidides, *History of the Peloponnesian War*, s. 87.

²¹ Ibid., s. 91.

onlara saldırmamızın korkudan olduğunu düşünüyorlar. Bu yüzden, tabiiyetinizle, sadece imparatorluğumuzun genişlemesine değil, aynı zamanda güvenliğimize de (*asphales*) katkı sağlayacaksınız.”²² Atinalılar, Melos’un tarafsızlığına yönelik saldırılarını “doğrulama” çabasına girmezler. Böylece, Meloslular, Atinalıların, saldırmanın kendilerine fayda (*ksumpheron*) sağlayacağını düşünmelerinden dolayı, saldırıda bulunacakları sonucuna varırlar.²³ Ancak, Meloslular bir başka tez daha geliştirirler: Atina için, şehir devletleri arasındaki mevcut davranış kurallarının korunması daha faydalıdır. Bu durumda, imparatorluk yenilmez ve Atina müttefiklerinin intikam heveslerine maruz kalmaz: “Hukukun korunması, sizin de çıkarınızadır. Çünkü eğer yenilirsenez (*sphalentes*), diğerlerinin daha acı intikam heveslerine tutulması için örnek oluşturunuz.”²⁴ Meloslular *asphaleia*’nın burada, müttefiklerin intikam alma ve Atina’yı devirme girişimlerini önleme anlamına geldiği konusunda uyarıda bulunmaktadır. Meloslular, *sphalentes* kavramını kullanarak, *asphaleia*’nın *sphallô* veya “çelme talmak, düşürmek” anlamlarına gelen etimolojik arkalarını ima etmektedirler.

Atinalılar Melosluların tezlerini kabul etmez: “müttefiklerin” nefreti ve Meloslulardan kaynaklanan tehlike, sadece Atina emperyalizminin daha da aşırılaşmasına neden olur.²⁵ Meloslular, güvenlikleri (*asphaleian*) konusunda tezlerini geliştirmeye devam ederler.²⁶ Meloslulara göre, Atina’nın gelecekteki düşmanlarının sayısını mümkün olduğu kadar az tutması, Atinalıların *güvenlikleri* yararınadır.²⁷ Atinalılar, en sonunda, Melosluların çıkarlarının (*ksumphenon*) ve güvenliklerinin (*asphaleia*) birleştirilebileceğini anlamak istemedikleri sonucuna varırlar²⁸: “Yani, çıkarın, güvenlikle yakından bağlantılı olduğuna inanmıyorsunuz.”²⁹

Hobbes, 1200 yıl sonra, *bellum omnium contra omnes*’te, dilin siyasi çatışmanın bir aracı olarak kullanıldığını yazacaktır. Thucyides’de dilin siyasi olarak araçsallaştırılmasının en açık tarifi, Corcyra adasındaki iç savaşa yönelik

²² Ibid., s. 97. Hobbes, şu şekilde çevirmektedir: “size boyun eğdirerek, kendi hâkimiyetimizi daha fazla tebaa üzerine genişletmek dışında, daha öncekinden daha fazlasına da sağlamlaştıracağız.” Bkz. Thomas Hobbes, *The English Works of Thomas Hobbes of Malmesbury*, Sir William Molesworth (der.), Londra, Bohn, 1939-1945, Cilt 9, s.101. Kaufmann, Hobbes’un bu çalışmasında “emniyet” ve “güvenlik” kelimelerini birbiri yerine kullanıldığını aktarmaktadır. Bkz. Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s.72.

²³ Tucidides, *History of the Peloponnesian War*, V, s. 90.

²⁴ Ibid., V, s. 90. Ayrıca bkz. Hobbes, *The English Works*, s. 100.

²⁵ Tucidides, *History of the Peloponnesian War*, V, s. 75-76.

²⁶ Ibid., V, s. 98.

²⁷ Ibid., V, s. 99.

²⁸ Ibid., V, s. 107.

²⁹ “O zaman, faydalı olanın aynı zamanda emniyetli olması gerektiğini düşünmüyorsunuz”, Hobbes, *The English Works*, s. 105.

yazılarda bulunmaktadır. Fakat “Meloslularla diyalog”ta da, örneğin Atinalılar tarafından “adalet”in “yeniden yorumlanması”nda, dilin siyasi olarak manipüle edildiği görülmektedir. Melosluların amaçlarının adil olmasına dayanarak, tanrılardan destek görecekları tezine Atinalıların cevabı, kendi davranışlarının da insan doğasıyla uyum halinde ve bu sebeple adil olduğudur.³⁰ Atinalılar “onur” ve “onursuzluk” kelimelerine yeni bir anlam yüklerler: Gerçek “onursuzluk” birisinin kendi yıkımına sebep olmasıdır. Bu nedenle, Meloslular hırslarından dolayı, savaş ve güvenlikleri/*asphaleia* arasında yanlış bir seçim yapar ve Atina’ya tabi olmazlarsa³¹, “onursuz” davranmış olacaktırlar. Sadece, kendi şehir devletinin *hayatta kalmama* katkı sağladıkları takdirde, “onurlu” bir davranıştan söz edilebilir. Aptal, kendisinden güçlü bir düşmanla karşılaştığında ilahi destek bekleyen kişidir.³² Daha güçlü bir düşmanla karşılaşıldığıdaysa, şehir devletleri, hayatta kalmak için tabi olmalıdırlar. Burada, hayatta kalmak olarak anlaşılan güvenlik/*asphaleia* siyasetin nihai amacıdır. Bu sebeple, ne kadar sert olursa olsun, Atina emperyalizmi, *aslen* onurludur ve bu, Atina’nın hayatta kalmasına katkı yapmaktadır: “doğru veya yanlış, Atinam.” Ahlak, burada “bir şehir devletin devrilmemesi” ve şehir devletler arası mücadelede yenik düşmemesi olarak anlaşılan *asphaleia*’nın biçimlendirdiği politikadan çıkarılmıştır.

Asphaleia’nın Tukidides’deki bu tasviri, genç Hobbes’un kendi “güvenlik” kavramını geliştirirken, emperyal Atinalıların Meloslularla diyalogunu karakterize eden, insan doğasına yönelik karamsar bakışı benimsediğini göstermektedir. Tukidides tarafından Yunan şehir devletlerinin dış ilişkilerine uygulanan güvenlik kavramı veya *asphaleia*, Hobbes tarafından bir devletin uluslararası ilişkilerine uyarlanmıştır: “Egemen Yunan devletleri arasındaki savaşları, *tüm Helenleri içeren* tek ve aynı çatışma olarak yorumla ve Helenler arasında süregelen ve nihai olarak mutlak egemen olacak Makedonyalı Philip’in ortaya çıkışına kadar sürmeye mahkûm bir iç savaşa tanık ol.” Tukidides, Yunan sofizmi ile aşına olduğca,³³ çalışmalarında, 2000 yıl sonra Hobbes’un çalışmasında yeniden ortaya çıkacak ve Antik Yunan’ın “modernitenin başlangıcı” oluşuna daha az aşına olanlarca memnuniyetle karşılanacak olan saf gerçeklik bulunabilir. Aslında, Hobbes’un entelektüel tavrı, “İlk Sofist Hareket” ile ilişkilendirilen Yunan “Aydınlanma”sının yeniden doğuşu olarak görülebilir.

Tukidides’in yazılarında *sphallo*, *asphales* ve *asphaleia* kavramlarının sıklıkla kullanılmasını ve *asphaleia/asphales* ile *sphallo*/devirmek arasındaki bağlantıya³⁴ değinilmesini göz önüne alarak, Tukidides için, devlet güvenliği ile

³⁰ Tukidides, *History of the Peloponnesian War*, s. 104-105.

³¹ Ibid., III, s. 4.

³² Ibid., VIII, s. 27, s.2-3.

³³ W.K.C. Guthrie, *History of Greek Philosophy*, Cilt III, Cambridge, Cambridge University Press, 1969, s. 84.

³⁴ Liddell ve Scott, *Greek-English Lexicon*.

İlgili asıl benzetmenin, güreş eylemiyle kurulduğu görülmektedir. Böylece, Homeros'dan gelen gelenek sürdürülmüştür. *Asphaleia*, Tukidides'in yazılarında tarif edilen Atinalı politikacılar için, Atina'yı isyankâr tebaasına karşı koruyacak olan gemilerin yetersizliği nedeniyle Atina'nın deniz üstünlüğünün tehlikeye girmesinin önlenmesi anlamına gelmektedir. Yunanca *asphaleia* kavramı, Hobbes'a kadar Latince *securitas* kavramını karakterize edecek olan çelişkiden (objektif güvenliğe karşı "güvenlik yamılsaması") yoksundur.

Securitas'a geçmeden önce, Yunanca *ataraksia* ve *apatheia*³⁵ kavramları hakkında da bazı değerlendirmeler yapılması gerekmektedir. Bu kavramlardan *ataraksia*'nın Latin *securitas*'a esin kaynağı olduğu düşünülmektedir.³⁶ Genel olarak konuşulduğunda, *eudaimonia*'nın –insanlar hakkındaki felsefi düşüncenin odağı- gerçekleşeceği yerin *şehir devleti* olması sebebiyle, Aristo'ya (MÖ 384-323) kadarki Yunan felsefesinin, *şehir devletten* başladığı ve *şehir devlete* döndüğü söylenebilir. Fakat Büyük İskender'in (MÖ 356-323) ölümünden sonra, *Helenist* dönem boyunca, her şey değişmiştir: Küçük devletlerin sorumluluk sahibi vatandaşları, büyük monarşilerin apolitik tebaasına dönüşmüşlerdir.

Kendisini Atina'nın gerçek *devlet adamı* olarak değerlendiren Atinalı *filozof* Sokrates'in (MÖ 469-399) Stoacı felsefenin temelinde yer alan *apatheia* kavramına (duygudan uzak olma) ilham verdiği söylenebilir. Stoacı felsefede, devletlere yönelik ilgi belirgindir. Oldukça farklı bir biçimde, Epiküros'un (MÖ 341-270) felsefesinde, genel çıkarın devlet tarafından idare edildiği, bu sebeple bireylerin – özellikle filozofun – *şehir devletlerine* yönelik sorumluluğunun kalmadığı apolitik bir gelenek, sessizce başlamıştır. Artık birey, kendi *eudaimonia*'sını arayarak hayatını sürdürebilir. Bu bağlamda, Epiküros'e mal edilen, *lathe biosas* veya "gösterişsiz yaşa" sözü açıklayıcıdır. Bilme ve varolma yapılarının neredeyse emperyal bir şekilde ele geçirilmesi, bunların *polise* uygulanması ve insanların kişisel mutluluğuna katkıda bulunabilecek, dünya, tanrılar ve insanlar hakkındaki kavramların elde edilmesiyle, daha önceki felsefi teori, "yeniden düzenlenmiştir". Demokritos'un atom teorisi, teorik bir çıkarla değil, fakat "akılın sukûneti"ni sağlayacak bir teorik önerme sağladığı için

³⁵ *Ataraksia* ile ilgili olarak, bkz. H. Reiner, "Ataraxie", Joachim Richer et al. (der.), *Ibid.*; *apatheia* için bkz. Max-Paul Engelmeier, "Apathie", Joachim Ritter (der.), *Historisches Wörterbuch der Philosophie*, Cilt 1, Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1971, s. 429-433.

³⁶ Winkler'e göre, felsefi temelleri Epiküros'a dayanan *securitas* kelimesi, ilk kez Cicero ve Lukretius'un eserlerinde ortaya çıkmış ve bu eserlerde "acıdan uzak olma, huzurdan gelen memnuniyet" anlamlarındaki *ataraksia* ile eş anlamlı olarak kullanılmıştır. Bkz. Emil Winkler, "Sécurité", *Abhandlungen der Preußische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse Nr. 10*, Berlin, Verlag der Akademie der Wissenschaften in Kommission bei Walter de Gruyter u. Co., 1939; Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 65 içinde. Lukretius'da *Securus*'ün 5 sefer kullanıldığı görülürken, *securitas*'in kullanımına rastlanmamaktadır. Bkz. www.perseus.org.

Epiküros tarafından uyarlanmıştır. Bu çerçevede, eğer sadece atomlar ve boşluk varsa (Demokritus), ya tanrılar yoktur ya da onlar da bu temelde açıklanmalıdır. Bu durumda, tanrılardan – ve ölümden – korkmamızın nedeni kalmaz ve bu şekilde kendimizi dinin hayatlarımız üzerinde sahip olduğu etkiden kurtarabiliriz. Bu, Epiküros’un meşhur taraftarları Romalı Lukretius ile Alman Karl Marx’ın da vardığı sonuçtur.³⁷

Bu apolitik ortamda, Epikürosçu *ataraksia*’nın da yeri vardır. Kelime, *asphaleia* ve *securitas* gibi birleşiktir. *A-taraksia* (kayıtsızlık, sakinlik)³⁸ durumunda, *tarattesthai*’den (karmaşıklaştırılma)³⁹ sakınılır. Bu son durumun karşıtı, rüzgârın hiç olmadığı bir zamanda deniz yüzeyine benzetilebilecek ve sukûnet, ağırbaşlılık anlamlarını taşıyan *galênê*’dir.

Roma Felsefesinde Securitas

Latince *securitas* kelimesinin “başarı hikayesi”ne yönelik ilgi, farklı nedenlere bağlanabilir.⁴⁰ *Securitas* kelimesi, ilk kez Cicero’nun (MÖ 156-43) çalışmasında ortaya çıkmıştır. Bu, kelimenin Cicero tarafından bulunduğu anlamına gelmez. *Securitas*, genellikle Yunanca *ataraksia* kelimesinin Latince karşılığı olarak değerlendirilmektedir. Fakat etimolojik açıdan, *ataraksia*’nın çok uzağındadır. *Securitas* (daha uygun bir ifadeyle: ‘secur-itas’) Hristiyan geleneğinde hala gelecek vaad eden Yunanca *akêdeia* (*a-kêd-eia*, dikkatsizlik, kayıtsızlık)⁴¹ kelimesinin Latinceleştirilmiş halidir. *Ataraksia*, tam olarak Latinceleştirildiğinde, serinkanlılık (*imperturbabilitas*) olarak anlaşılabilir. *Securitas* varlığını, muhtemelen, Latince “güvenlik” hakkında konuştuğumuzda tam olarak kastettiğimiz şeyi karşılayacak bir kelime olmamasına borçludur.⁴² Şu ana kadar bildiğimiz kadarıyla, kelimenin Cicero tarafından literatüre kazandırılmış olması, gelişimini etkilememiş olabilir.

Bu ilgi için çok daha iyi bir neden daha vardır: *Ataraksia*, apolitik Epikürosçu gelenekten gelmektedir ve söylediklerine göre, kelimeyi *securitas* biçiminde Latinceleştiren Cicero’dur. Bununla birlikte, MÖ 1. yüzyılda apolitik

³⁷ Karl Marx’ın doktora tezi, Demokritus ve Epiküros’un doğa felsefeleri arasındaki farklar üzerinedir. Marx’ın bu temaya “ilgisi”, Aeschylus’dan alınan şu ifadeye dayanır: “Tek kelimeyle, bütün tanrılardan nefret ediyorum.” Bkz. Aeschylus, *Promethêus Desmotês [Prometheus Bound]*, çev. H.W. Smyth, Cambridge Mass, Harvard University Press, 1956. Tarihte felsefi atomculuk, dinden özgür olma aracı olmuştur.

³⁸ Liddell ve Scott, *Greek-English Lexicon*.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Latince “securitas” kelimesine yönelik tartışma için, en önemli bilgi kaynağımız, Schrimm-Heins’in eseridir. Bkz. Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”.

⁴¹ Liddell ve Scott, *Greek-English Lexicon*.

⁴² *Securita*’a yakın olan Latince *salus* kelimesinin, “sağlamlık ve bütünlük durumu, sağlık, refah, muhafaza” olarak çevrilmesi gerekir. Bkz. Ibid.

olmayan tek bir kişi varsa, o da, idealleştirilmiş Roma Cumhuriyeti'ni evrenin merkezine yerleştiren Cicero'dur. Bütün insanlar arasından, bu *homo politicus*'un, apolitik bir felsefe okulundan gelen bir kelimeyi benimseyerek, yüzyıllar sonra İngilizce hali siyasi hayatın kilit kavramı olacak bir kelimenin Latincesine dönüştürmüş olması düşünülmektedir.

Securitas, Latin tarihinin sonlarında ortaya çıkar.⁴³ Kelimenin, MÖ 1. yüzyılın sonundan itibaren Yazarlarca, *tutus* kelimesinin eş anlamlısı olarak kullanılan⁴⁴ ve “endişeden uzak olma, kayıtsızlık, dertsizlik”⁴⁵ anlamlarına gelen *securus* sıfatından türemiş olması muhtemeldir. *Securus*, MÖ 1. yüzyılın ortalarında Cicero ile aynı dönemde yaşayan- fakat Cicero'nun filozof dostlarından biri olmayan- Lukretius'in (M.Ö: 94-55) felsefi şiirinde ortaya çıkmıştır. Lukretius'da *securus*, “endişeden serbest, dertsiz, sakin, şen”⁴⁶ anlamlarına gelmektedir.

Securitas'ın kendisi, “üzüntünün ve kederin yokluğu”⁴⁷ anlamlarında bir felsefi kavram olarak ilk kez Cicero'nun yazılarında ortaya çıkmıştır. Cicero, *securitas*, geleneksel felsefi mesele olan *eudaimonia*, *vita beata* veya “mutlu hayat” ile ilişkilendirmiştir. Cicero, diğer yerlerde, *securitas*'ı *euthumia* (şenlik)⁴⁸ ile ilişkilendirir.⁴⁹ Cicero'da *securitas* kavramının *Epikürosçu ataraksia* ile bağlantısı, Stoacı *apatheia* ile olduğu kadar bile bulunmaz.

Akademik literatürde, *securitas*'ın Epikürosçu *ataraksia*'nın benzeri olarak oluşturulduğu Winkler'den beri⁵⁰ kabul gören bir görüştür. Kanımızca, kelime, *ataraksia* ile bir ideal olarak anlamdaş ve *alpha privans* ile başlayan aynı bileşik yapıya sahip Stoacı *apatheia*'nın (duygudan uzak olma)⁵¹ benzeri olarak oluşturulmuştur. Cicero'nun felsefesinin eklektik yapısı göz önüne alındığında, her iki olasılığın da açık bırakılması bize mantıklı gözükmemektedir. Hatta Cicero'nun *securitas* kavramını, Romalı değer kültüründe kişilerin sahip

⁴³ Werner Conze, “Sicherheit, Schutz”, Otto Brunner, Werner Conze ve Reinhart Koselleck (der.), *Geschichtliche Grundbegriffe. Historische Lexikon zur politisch-sozialen Sprache in Deutschland*, Cilt 5, Stuttgart, Ernst Klett Verlag, 1984, s. 832.

⁴⁴ Liddell ve Scott, *Greek-English Lexicon*.

⁴⁵ Ibid.

⁴⁶ Ibid.

⁴⁷ Ibid. “Securitem appello vacuitatem aegritudinis, in qua vita beata posita est”, bkz. Cicero, *Tusculan Disputations*, (çev.) J. E. King, Cambridge, Harvard University Press, 1927, V. 42.

⁴⁸ Liddell ve Scott, *Greek-English Lexicon*.

⁴⁹ Demokritus'ta *securitas* kavramı, *euthumia* olarak yer alır. Cicero, *On Ends (De Finibus)*, çev. H. Rackham, Cambridge Mass, Harvard University Press, Loeb, 1914. *Euthumia* da *eu-* veya *iyi* ile *thumos* veya ruh kelimelerinden oluşan birleşik bir kelimedir. Bununla birlikte, *ataraksia* ve *securitas*'tan farklı bir yapısı vardır.

⁵⁰ Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 65.

⁵¹ Liddell ve Scott, *Greek-English Lexicon*.

oldukları toplumsal itibar ile ifade edilen *dignitas* kelimesiyle bağdaştırdığı göz önüne alındığında, sadece Epikürosçu olmayan bazı ortaklıkların da bahse konu olması mantıklı gözükmektedir. Bu bağlamda, Cicero, *tranquillitas animi* ve *güvenliğe* sahip olanların, aynı zamanda, *dignitas*’a da sahip olacağını söyler.⁵² *Securitas*, eğer Epikürosçu – ve apolitik!- *ataraksia* açısından anlaşılırsa, *homo politicus* Cicero için, *dignitas*’ın ortaya çıkması imkânsızlaşır.⁵³ Ezcümle, Cicero tarafından kullanıldığı şekliyle *securitas*, “aklın sukûneti, endişenin ve korkunun yokluğu”⁵⁴ anlamlarına gelmektedir. *Securitas*, kişilerin kişisel mutluluğunun (*vita beata*) ve toplumdaki itibarının (*dignitas*) önkoşuludur.

İki kuşak sonra gelen ve felsefesi Epikürosçu unsurlar taşıyan Stoacı Seneca (MÖ 4 – MS 65) için de, *securitas*, mutlu bir yaşam, yani *vita beata* meselesidir: *Quid est vita beata? Securitas et perpetua tranquillitas*.⁵⁵ Burada neredeyse tamamen *eudamonia* ile ilişkilendirilen *Securitas*⁵⁶, “aklın iyi niteliği” olarak düşünülmüştür (*proprium bonum sapientis*). Sadece Tanrı’nın ölümden korkmak için nedeni olmadığından (*securitatem dei*)⁵⁷, *securitas*, akıl sahibi olanı tanrıya yakınlaştırır. Burada, insan hayatı ve kültürünün *securitas*’tan etkilendiğini algılamaktayız. Yunan geleneğinde, sadece tanrıların ölümden korkmak için nedenleri yoktu. Bu açıdan düşünüldüğünde, filozofların ölüm korkusunu aşma hedefinin (Örneğin, Plato’da ve özellikle Lucretius’da belirgindir), tanrıya eşit olma çabasına eş olduğu anlamına gelmektedir. Seneca’nın *securitas*’ı ilahi güçle ilişkilendirmesi, megaloman öğrencisi Nero’nun (İmparator, MS 54-68) iktidarı sırasında İmparator’un kutsallığına vurgu yapan *Securitas Augusti* ve *Securitas Caesaris* yazılarının Roma paralarının üzerinde ilk kez görünüşünü de açıklamaktadır.⁵⁸

⁵² Cicero, *On Duties (De Officiis)*, çev. Walter Miller, Cambridge Mass, Harvard University Press, Loeb, 1919, s. 69 ve Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. I, s. 134.

⁵³ Cicero, *De Officiis* başlıklı eserinde, *voluptatibus indignis homine docto* veya “akıllı insan için değersiz zevkler” ifadesinde bulunmaktadır. Cicero, *securitas*’ın Epikürosçu anlamı olduğunu düşünseydi, *dignitas*’a yol açtığını iddia etmezdi.

⁵⁴ *Securitas*’ın bu biçimi, Hobbes tarafından reddedilmiştir. “Bununla birlikte, hayatta mutluluğunun, aklın sükûnetinden oluşmadığını bilmemiz gerekir.” (“*vitae praesentis felicitatem non consistere in tranquillitate ... animi*”) Bkz. Thomas Hobbes, *Opera Philosophica quae Latine scripsit Thomas Hobbes*, Gulielmus Molesworth (der.), Londra, Bohn, 1939-1945, s. 77.

⁵⁵ “Mutlu bir hayat nedir? *Securitas* ve aklın sürekli sükûneti – tranquility”, Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, s. 135.

⁵⁶ “*Securitas*, burada mutlu bir hayatın özüdür.”, Ibid.

⁵⁷ “*Ecce res magna, habere imbecillitatem hominis, securitatem dei*”. Bkz. Seneca, *Epistulae ad Lucilium*, çev. R. Gummere, Cambridge Mass, Harvard University Press, Loeb, 1917.

⁵⁸ *Securitas* paralar üzerinde ilk kez Nero döneminde tasvir edilmişti ve Konstantin (MS 285-337) dönemine kadar tasvir edilmeye devam etmiştir. Bkz. Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl.I, s. 139. *Securitas*, sıklıkla asa taşıyan ve bolluk simgesi veya çelengi olan oturan bir kadın figür olarak tasvir edilmiştir. Bu tasvir, “*Securitas Augusti*”, “*Securitas Augusti Nostr*”, “*Securitas rei Publicae*”, “*Securitas Populi Romani*”, “*Securitas*

Securitas, erken dönemdeki olumlu anlamı yanında, zamanla olumsuz bir anlam da kazanmıştır. Bu durumun, kavramın, Cicero ve Lukretius’de olduğu gibi, Yunan felsefi kavramları *ataraksia* ve *apatheia* ile bağlantılı olarak anlaşılmasına, sadece etimolojik açıdan “dikkatsizlik, cüretkârlık ve ciddiyetsizlik” anlamlarında Latince bir kelime olarak anlaşılmasına bağlı olması muhtemeldir. Bu olumsuz anlam, Seneca’da da görülmektedir⁵⁹ –bu belki de kendisini düş kırıklığına uğratan öğrencisi Nero yüzündendir. Burada, *securitas*, *segnitia* veya “yavaşlık, eylemsizlik”⁶⁰ olarak anlaşılmıştır. Bir kuşak sonra, retorikçi Quintilianus (MS 30-100), tekrar bir eğitimci olarak kendi tecrübesinden yola çıkıp, ölçsüz övgünün kayıtsızlığa yol açacağını⁶¹ ve bu sebeple öğrencilerin çok fazla övülmemesi gerektiğini yazacaktır. Bu olumsuz yorumlama, Hristiyan Batı’nın entelektüel “baba”larından biri olan Augustinus’da (MS 354-430) yeniden ortaya çıkar. Augustinus, insanların kurtuluşlarına (*salvation*) yönelik “ölümcül kayıtsızlık” (*mortifera securitas*) içine girmemeleri konusunda uyarıda bulunmaktadır.⁶² Roma kilisesinde, bu olumsuz anlam, *securitas*’ın, “ölümcül günah” anlamına gelen *akêdia* olarak yorumlanmasına yol açacaktır.⁶³ Kavram, bu anlamda, reformist Luther’de de (1483-1546) görünmektedir. Bu olumsuz anlam, *securitas*’a yönelik Hristiyan düşüncesinde belirgin biçimde sabit bir unsurdur.

Bu orijinal ve özne-merkezli anlamlara ek olarak, *securitas*, bir süre sonra, “dikkatsiz özne”leri çevreleyen dünyayı ifade etmek için kullanılacak ve onlara subjektif “endişeden uzaklık”ın objektif temeli olarak “gerçek güvenlik” önerecektir. Bu anlam, edebiyatta, ilk olarak, MS 1. yüzyılda ortaya çıkmaktadır. *Securitas* artık Roma tarihinde Sezaryen aşamasının kurucusu olan Augustus (MÖ 27-MS 14) döneminde Roma’ya girmekte olan “barış ve sukunet ortamı”

Imperii” veya “*Securitas Saeculi*” vb. yazılar taşır. Schrimm-Heins’e göre, bu, Sezar’ın kamu ve özel güvenlikle iç ve dış güvenliği sağlayacağı beklentisini, yani *securitas*’ın kişiselleştirilmesini yansıtır. Bkz. Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. I, s. 139. Schrimm-Heins, aynı zamanda, *securitas*’ın tanrılaştırılmasına da dikkat çeker. Bununla birlikte, burada dikkat çeken bir husus vardır: *Securitas*’la ilgili literatürde, *securitas*’ın Roma İmparatorluğu dönemindeki ilgisini olduğundan fazla gösterme eğilimi vardır. Örneğin, Schrimm-Heins’e göre, bu, Roma İmparatorluğu’nun merkezi kavramıdır. Bkz. Ibid., s. 137. *Securitas*, Roma dönemi paralarında yer alan “slogan” ve kişiselleştirmelerden sadece biridir. Aynı paralarda, “*Aeternitas Imperii*”, “*Felicitas*”, “*Pax*”, “*Tranquilitas*”, “*Laetitia*”, “*Indulgentia*”, “*Beatitudo*” da yer alır. Bkz. Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 63. Muhtemelen, güvenliğin Hobbes’den beri kavramsal ana siyasi karakteri, Romalı *securitas*’a kadar geriye gitmektedir.

⁵⁹ Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. I, s. 136.

⁶⁰ Liddell ve Scott, *Greek-English Lexicon*.

⁶¹ Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. I, s. 136.

⁶² Ibid., s. 137.

⁶³ F.L. Cross ve E.A. Livingstone, *Oxford Dictionary of the Christian Church*, Oxford, Oxford University Press, 1997, s. 10 ve Conze, Ibid., 1984, s. 832.

anlamına gelmektedir.⁶⁴ Augustus ile aynı dönemde yaşayan Velleius Paterculus (MÖ 19-MS 30), “Roma İmparatorluğu’nun kesintiye uğramayan güvenliği ve sonsuzluğu”ndan bahsetmektedir.⁶⁵ Burada, *Imperium Romanum*, “sonsuzluğu” ümit edebileceğinden, “ölüm”ünden korkmak zorunda olmayan öznedir. *Imperium Romanum*’un güvenliği, tebasının da kişisel güvenlikleridir.

Securitas’ın Emperyal Roma propagandasında nasıl kullanıldığını anlamak için, Augustus’dan önceki yüzyılın nasıl olduğunu hatırlamamız gerekmektedir: Roma, Gracchi kardeşlerden itibaren, ileride Augustus tarafından son verilecek iç savaşın neden olduğu yıkımdan çekmişti. Bu durum, Augustus döneminin neden “Altın Çağ” olarak karşılandığını göstermektedir. Endişeden uzak olma olarak anlaşılan ve daha önce sadece özel hayata ve felsefeye ait görülen *Securitas*, Augustus ile siyasi bir gerçeklik kazanmıştır. “Kamu güvenliği”nin felsefi ideallerle olumlu bağlantısı, Seneca tarafından bir kuşak sonra ifade edilmiştir: “Kamu güvenliği, erdemli yaşam gibi iyi yaşama projesine katkı sağlar.”⁶⁶ Bununla birlikte, Seneca, imparatora bağlı olan kamu güvenliği ile felsefeye göre yaşamın özel alanı arasındaki gerilime de değinmiştir. Nero için yazılan bir incelemede, Seneca, *securitas*’ı yöneten ve yönetilen arasındaki karşılıklı güvене dayandırır: “Güvenlik, karşılıklı güvenlikle elde edilebilir; halkın ılımlılığı, kralın emniyetine katkı yapacaktır.”⁶⁷ Seneca, şu şekilde devam eder: “hükümdara karşı hiçbir şeyin güvende olmadığı durumda sadece hükümdar güvendedir” denek yanlış olacaktır.⁶⁸ Burada, *tutus* ve *securus* eşanlamlıdır.

Bir kuşak sonra, tarihçi Tacitus (MS 56-115), eski Cumhuriyetçi *libertas* ideali ile yeni Sezaryen *securitas* arasındaki *zıtlığa* değinecektir. Tacitus, *pax* ve *libertas*’ın yeniden tesis edilmesini sırasıyla MS. 96-98 ve MS. 98-117 yılları arasında imparator olan Nerva ve Traianus’a atfederek, bu imparatorların seleflerinin, *principate* ve *libertas* arasındaki bağlantıyı vurguladıklarını, fakat *principate* (Caesarean otokrasinin yumuşatılmış ifadesi) ve *libertas*’ın aslında uyuşmadığını hatırlatmaktadır.⁶⁹ MS. 81-96’da İmparator olan Domitianus’un

⁶⁴ “Schlagworth aus der Zeitstimmung des ersten nachchristlichen Jahrhunderts”, K. Hartman, “Securitas”, *Real-Encyclopädie der Classischen Altertumswissenschaften*, Stuttgart, Metzler, 1921. Ayrıca, bkz. Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl.I, s.137.

⁶⁵ *-que* son eki, *securitas* ve *aeternitas* kelimelerini birbirine bağlar. Velleius Paterculus, *Compendium of Roman History (Res gestae divi Augusti)*, çev. F. W. Shipley, Cambridge Mass, Harvard University Press, Loeb, 1924.

⁶⁶ “*Ad propositum bene vivendi confert securitas publica*”. Bkz. Seneca, *Epistulae ad Lucilium*; Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl.I, s.138 içinde.

⁶⁷ Ibid.

⁶⁸ Seneca, burada Yunan mitolojisinden *topos*’a değinmektedir. “Mükemmel insanlar, tiranlarca tehdit ediliyor. Çünkü tiranlar mükemmel insanlarca tehdit edildiklerini hissediyorlar.” Ibid.

⁶⁹ *Res olim dissociabiles*, bkz. Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, s. 138.

ölümünden sonra *pax* ve *libertas*'ın yeniden sağlanmasından etkilenen Tacitus, yeni *securitas publica*'yı vatandaşların devlet tarafından tehdit edilmeyeceklerinden emin olmaları olarak anlamaktadır.

Pax-Romana olarak Securitas

Securitas, bu Romalılar için MS 1. yüzyıldan itibaren, imparatorların koruması altında bulunan özel ve kamu hayatlarının güvenliği olarak anlaşılan “Roma Barışı”, yani *Pax-Romana*'yı yaratmak için kilit bir kavram olmuştur.⁷⁰ *Securitas*'ın Roma-merkezli bu algılamasında bile farklılıklar bulunabilir. Augustus, yüzyılın başında, *iç savaş* döneminden sonra, *securitas* - ve düzeni - getirmiştir. Nerva ve Traianus, aynı yüzyılın sonunda, Domitianus'un terör döneminden sonra, *securitas* koruyarak, hukukun üstünlüğünü andıran siyasi bir yapıda *libertas* ve güveni yeniden tesis etmiştir.

Romalı Securitas'tan Hristiyan Certitudo'ya

Antik Roma'nın daha sonraki dönemlerinde, Tertullianus (MS 160-240) ve Augustinus gibi Hristiyan yazarlar, “güvenliği”, *dubitato* veya “şüphe”nin karşıtı olarak, “inancın güvencesi” biçiminde yeni bir anlamda kullanmışlardır. Bu yeni anlam, Hristiyan yazarlar tarafından yaratılan, 4. ve 7. yüzyıllar arasında ortaya çıkan ve bilgi durumunu ifade eden bilişsel yeni bir kelimeye⁷¹, *certitudo*'ya aşamalı olarak geçmiştir. Din meselelerinde, *certitudo*, *securitas*'ın yerini almıştır. Schrimm-Heins'e göre⁷², bu durum, Musevi-Hristiyan dininde, “kurtuluş ve inanç güvencesi”nin önemine bağlıdır: “Musevi-Hristiyan dininin ortaya çıkışına kadar, insanların tarihe müdahale eden tanrı ile ilişkileri tehlikede değildir.”⁷³ *Certitudo*, (Hristiyan) bireyin, geleneksel Roma dininde alışık olunmayan bir soruyu, bireyin kişisel kurtuluşu meselesini sorduğu bir ortamda işlev görmektedir.

Bundan sonra “inancın güvencesi” olarak anlaşılacak olan *securitas*'ın yerine *certitudo*'nun geçişi, kavramı Hristiyan teolojisinde merkezi kavramlardan biri haline getiren⁷⁴ Papa Büyük Gregorius'da (MS 540-604) belirgindir. Gregorius için, *certitudo*, İncil'in doğru olduğunun bir ifadesi olarak, inanç sistemiyle ilgilidir.⁷⁵ Diğer taraftan, “kişinin kendi kurtuluşunun güvencesi” olarak

⁷⁰ Ibid., s. 139.

⁷¹ *Certitudo*, “duyularla ayırt etme” anlamına gelen *cernere* kelimesinden türemiştir. Bkz. Liddell ve Scott, *Greek-English Lexicon* ve Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, s. 141-145.

⁷² Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”.

⁷³ Ibid., s. 141-145.

⁷⁴ Ibid., s. 144.

⁷⁵ Ibid., s. 147.

anlaşılan *securitas*, kişinin günaha karşı mücadelesini tavsattığından, “gaflet kaynağı” olarak değerlendirilmektedir.⁷⁶

Batı Roma İmparatorluğu’nun sonunda (5. yüzyıl sonu), *securitas*, artık devletle ilişkilendirilmemektedir. Bunun yerine, 4. yüzyılda *Imperium Romanum* ve *Imperium Christianum*’un birleştiği Roma kilisesinin ayinlerinde “yaşamaktadır”. Ayinlerde edilen dualarda, *pax et securitas nominis Romani* (Romalı adını taşıyan herkesin barış ve güvenliği) ifadesi *Romana securitas et devotio Christiana* ile yan yana yer almaktadır. Schrimm-Hins’in yorumuyla, “dünyanın Roma İmparatorluğu’nun barışçıl ve düzenli hâkimiyeti altında olması olarak anlaşılan “Roma güvenliği”, Hristiyanlığa verilmiş kutsal bir hediye olarak değerlendirilmiştir.”⁷⁷

Orta Çağlardan Reformasyona Securitas

Orta Çağdaki *securitas*, ayinler dışında, hukuki dilde “sözlü bir ifade”ye indirgenmiştir.⁷⁸ Batı’da Roma İmparatorluğunun yıkılması, *securitas*’ın “barış”ın eş anlamlısı olarak görülmesine de son vermiştir. Barış garantisi altındayken, 12. ve 15. yüzyıllar arasında onu ifade eden tek kelime *pax* idi. Orta Çağlarda, *securitas*, MS 1. yüzyıldan farklı olarak “ne merkezi bir kavram ne de bir slogandı”.⁷⁹

Securitas, *superbia* veya “kibir” olarak anlaşılan olumsuz anlamları yüzünden etkisini kaybetse de, teoloji ve din alanında *certitudo*’nun eş anlamlısı olarak kullanılmaya devam etmektedir. *Certitudo*, daha önce *securitas*’ın karşıladığı “yemin, garanti, söz, nitelik” anlamlarında dahi kullanılmaya başlanmıştır.⁸⁰ *Securitas*’ın ayin dışı, özellikle hukuki anlamlarında, *certitudo* eş anlamlı kelime durumunda olsa da, *securitas*’ın yerini tamamen almamıştır. *Certitudo*, *securitas*’ın iki anlamını karşılamamıştır: dini “kayıtsızlık” ve *pax*.

Hristiyan Roma’dan itibaren, *securitas*’ın, giderek *certitudo* karşısında “yenik” düştüğü sonucuna varılmalıdır. Skolastik teoloji ve felsefenin temel bir kavramı haline gelen, *securitas* değil, inanç güvencesi anlamına gelen *certitudo*’dur.⁸¹ *Certitudo*’nun “inanç, bilgi ve eylem *certitudosu*” olan üç ilgili

⁷⁶ *Mater neglegentiae solet esse securitas*. Ibid., s. 147.

⁷⁷ Ibid., s. 148 ve Gerd Tellenbach, “Römischer und christlicher Reichsgedanke in der Liturgie des frühen Mittelalters”, *Sitzungsberichte der Heidelberger Akademie der Wissenschaften*, Heidelberg, Kış, 1934.

⁷⁸ Conze, “Sicherheit, Schutz”, s. 834.

⁷⁹ Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, s. 151.

⁸⁰ Ibid., s. 152.

⁸¹ Ibid., s. 171.

biçiminin sentezi, Thomas Aquinas'ın (1225-1274) teolojik-felsefi sisteminde yer almaktadır.⁸²

Luther (1483-1546), *securitas*'ı olumsuz bir şekilde yorumlarken, Augustinus'un kavramı Antik dönem ve Orta Çağ'ın ruhani yazarlarının listelerinde on ölümcül günah arasında sayılan *akêdia* (çalışma ve dua etmeye muktedir olmama) olarak yorumlamasını yeniden canlandırmıştır. Böylece, *securitas*'ın etkisini kaybetmiş olduğu doğrulanmıştır.⁸³ Luther'e göre, *die Sichern* (güvenli insanlar), tanrıya güvenmeyen insanlardır. Reformist Calvin de (1509-1564), *securitas*'ı (dikkatsizlik), Hristiyanlar için tehlikeli bir ruh hali olarak anlamaktadır. Olumlu "inanç güvencesi", Calvin tarafından, ne *securitas* ne de *certitudo* olarak değil, *fiducia* veya *confidentia* olarak ifade edilmiştir.⁸⁴

Alman ve Fransız Reformasyonu, Roma Kilisesinin entelektüel alandaki hâkimiyetini etkilemiş ve teolojik bir öteki dünyanın parçası olma hissine dayanan Orta Çağ güvenlik duygusunu yıkmıştır.⁸⁵ Kuzey Avrupa'da, 16. ve 17. yüzyıllarda, insan merkezli bir dünya görüşüne geçilmiştir. Bundan böyle, insan –artık Tanrı değil– düşüncenin merkezinde yer almıştır.⁸⁶ Orta Çağ güvenlik düşüncesinin yıkılması, yeni bir güvenlik türüne gereksinim duyulmasına neden olmuş olabilir. Bu dönemde, güvenliğin, "devlet tarafından sağlanan sukûnet ve barış durumu" anlamında eski Romalı anlamının yeniden doğuşu başlamıştır.⁸⁷ Thomas Hobbes adı, bu doğuşla bağlantılıdır.

Hobbes'un Güvenlik Kavramlaştırması

Securitas ve güvenlik kavramlarının Hobbes'den itibaren kazandığı galibiyet, *securitas* kavramının Antik Roma'nın son döneminden itibaren sürekli etki kaybetmesine bağlı olarak, kavramın "güvenlik" (*security*) olarak yeniden ortaya çıkmasının çok zor olduğunu gözden kaçırmamıza yol açmamalıdır.

Filozof Thomas Hobbes (1588-1679), "güvenliği", modern devletin temel kavramı haline getirmiştir.⁸⁸ Hobbes'un çalışması, 17. yüzyıl İngiltere'sindeki din merkezli iç savaşlar göz önüne alınarak anlaşılmalıdır. Ayrıca, Antik tarihçi Tukidides'in Hobbes'un insan, toplum ve siyasete dair görüşleri üzerindeki etkisi

⁸² Ibid., s. 169.

⁸³ Cross ve Livingstone, *Oxford Dictionary of the Christian Church*, s. 10.

⁸⁴ Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 65; Schrimm-Heins, "Gewißheit und Sicherheit", s. 212.

⁸⁵ Schrimm-Heins, "Gewißheit und Sicherheit", Bölüm 2, s. 115.

⁸⁶ Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 164 ve Schrimm-Heins, "Gewißheit und Sicherheit", s. 115.

⁸⁷ Ibid., s. 171.

⁸⁸ Schrimm-Heins ve Conze, kavramın tarihi gelişiminde bir duraksama/*caesura* olduğunu kabul eder ve güvenlik kavramını modern devletin doğuşuna bağlarlar. Bkz. Schrimm-Heins, "Gewißheit und Sicherheit", s. 172 ve Conze, "Sicherheit, Schutz", s. 832.

de değerlendirilmelidir. “Büyük Tur”dan sonra, genç bir soylunun eğitimcisi olan Hobbes, kendisini “gerçek bilgi kaynağı” olarak değerlendirdiği klasik Yunan ve Romalı yazarları çalışmaya adanmıştır.⁸⁹ Bu bağlamda, Tukidides, Hobbes’un esinlendiği yazar olmuş ve Hobbes, 1628 yılında Tukidides’in *History of Peloponnesian War* eserinden yaptığı tercüme yayınlamıştır.

Tukidides, Atina emperyalizmi dışında, Atinalıların iç savaş ve veba karşısındaki ahlaki yozlaşmasını ve insanlar, devlet ve dünyaya dair geliştirdikleri din-sonrası ve modern görüşlerini de tarif etmiştir. Tukidides’in tarifi, Hobbes’un antropolojik ve siyasi felsefesine temel oluşturmuştur. Hobbes, muhtemelen kendi döneminin iç savaşlarını Tukidides’in sağladığı kavramsal “filtre” aracılığıyla algılamıştır.⁹⁰

Freund, Hobbes’un siyasi teorisini oluştururken antropolojiye dayanmasını, o dönem için olağan olmayan bir durum olarak değerlendirmektedir.⁹¹ Macchiavelli de daha önce, ruhani veya metafiziki otoriteden soyutlanma çabasıyla aynısını yapmıştı.⁹² Ancak, burada, Freund’un, Macchiavelli’den 1500 yıl önce, *De Renum Natura* başlıklı eserinin V. Cildinde dünya, insan, toplum ve kültürün yaratılışından bahsederken, herhangi bir ilahi güce değinmeyen Lukretius’a layıkıyla değinmesi gerekirdi. Neden Lukretius? 1634’de, 46 yaşında olan Hobbes, ünlü Gassendi’nin üye olduğu Mersenne çevresine kabul edilmişti.⁹³ Hobbes’un en yakın entelektüel arkadaşı olan Gassendi ile sadece Lukretius’la ilgili değil, aynı zamanda atomculukla da ilgili çalışmaların yeniden doğuşu başlamıştı. Lukretius için, Hobbes’un da “yaşam boyu ikiz kardeşi”⁹⁴ olacak ölüm korkusu insan kültüründe büyük bir rol oynamış ve dinin doğuşuna neden olmuştur. Bu çerçevede, atomculuk, Hobbes’da da tekerrür edecek saikler olan ölüm korkusundan ve rahiplerin gücünden felsefi bir kaçış imkânı sağlamaktadır.⁹⁵

⁸⁹ Hobbes’in biyografisinde şu kaynağa dayanılmıştır: Tönnies, *Thomas Hobbes; Leben und Lehre*.

⁹⁰ Tukidides’in Hobbes üzerindeki etkisi daha önce kabul edilmiştir. Bkz., Ibid. Bildiğimiz kadarıyla, Tukididesçi kavramlardan *asphaleia*’nın Hobbes’in güvenlik kavramıyla bağlantısı şu ana kadar tartışılmamıştır.

⁹¹ Julien Freund, “Antropologische Voraussetzungen zur Theorie des Politischen bei Thomas Hobbes”, Udo Bembach (der.), *Hobbes, Furcht und Freiheit, Leviathan-Diskussion 300 Jahre Nach Thomas Hobbes*, Opladen, Westdeutscher Verlag, 1982, s. 107-108.

⁹² Ibid., s. 113.

⁹³ Tönnies, *Thomas Hobbes; Leben und Lehre*, s. 15.

⁹⁴ Hobbes’un otobiyografik çalışması *Vita Carmine Expressa*’da yazdığı gibi, “*Atque metum tantum concepit tunc mea mater, ut paretet geminos, meque metumque simul*” (O zaman annem o kadar korktu ki, ikizlere, bana ve korkuya can verdi.) *Latin Works*, Cilt I, s. LXXXVI, II, s. 26-27.

⁹⁵ Hobbes için esin kaynağı olarak Epikürosçuluk için, bkz. Bernd Ludwig, *Die Wiederentdeckung des Epikureischen Naturrechts – Zu Thomas Hobbes’ Philosophischer Entwicklung von De Cive zum Leviathan im Pariser Exil 1640-1651*, Frankfurt am Main, Klostermann, 1998.

Hobbes'un, söylemi ve düşünceyi bozan iç savaştan kaçmak için antropolojisine bilimsel bir dayanak ararken, yolunu Gassendi aracılığıyla Lukretiusçu atomculuk ve felsefi "materyalizm" ile bulmuş olması mantıklı gözükmektedir. Hobbes'un antropoloji ve siyasi teorisine *fundamentum inconcussum* bulma projesindeki amacı (siyasi çatışmalardan bağımsız bir matematiksel temelden tümdengelim) ile gerçekte ortaya çıkan durum kolayca karıştırılmaktadır. Ortaya çıkan, Tukididesçi antropolojiden başlayan ve iç savaşın uzağında fiziki ve matematiksel bir temele doğru uzanan bir tümevarımdır.⁹⁶ Böyle bir "temel" için model, Lukretius⁹⁷ ve Gassendi'nin⁹⁸ felsefi atomculuğunda önerilmektedir.⁹⁹

Hobbes için, *Bellum omnium contra omnes* veya "herkesin herkese karşı savaşı", yani devletin doğuşundan önce var olan ve devletin doğuşuna yol açan "doğa durumu", şu nedenlerle olumsuz bir şekilde tanımlanmaktadır: a) "herkesin komşusuna karşı savaşı", b) kişilerin mallarını çocuklarına varisleri olarak bırakmasının imkânsızlığı, c) güvenliğin - olumlu bir şekilde herkes tam ve mutlak özgür olduğu için (bkz. *Sed libertas*) - tam yokluğu (*nulla securitas*).¹⁰⁰ Bütün bu olumsuzlukların nedeni, hukukun ve siyasi gücün olmamasıdır (*Inter homines sine lege, sine imperio*).¹⁰¹

Hobbes'un Tukidides'den¹⁰² esinlenerek yazdığı şu ifadesinde de görüldüğü gibi, bu *bellum* sırasında, "barış" geçicidir ve sadece kalıcı savaş esnasında bir duraksama olarak ortaya çıkabilmektedir: "Savaşmayı bıraksalar bile, bunun, barış olduğu söylenemez; bu sadece, düşmanlardan birinin diğerinin hareketlerini ve durumunu gözlemlediği bir soluk alma zamanıdır. Taraflar, güvenliklerini anlaşmalara göre değil, fakat düşmanın birliğine ve

⁹⁶ Böyle bir karmaşıklığın örneği için, bkz. Schrimm-Heins, "Gewißheit und Sicherheit", Böl. II, s. 174.

⁹⁷ Lucretius, *On the Nature of Things (De Rerum Natura)*, WHD Rouse ve MF Smith (çev.), Cambridge Mass., Harvard Un. Press, 1975.

⁹⁸ Pierre Gassendi, *Selected Works*, çev. Craig Brush, New York, Johnson Reprints, 1972.

⁹⁹ Hobbes, öklid ve matematiksel tümevarımın amir karakterinden etkilendiğinde 40 yaşındaydı. Bkz. Tönnies, *Thomas Hobbes; Leben und Lehre*, s. 12-13.

¹⁰⁰ *Leviathan*'ın İngilizce metninde ve Hobbes'in Tukidides çevirisinde, terminoloji henüz "kristalleşmemiştir". Hobbes, "emniyet" ve "güvenlik" ile "korumak" ve "uyarmak" kelimelerini birbirini yerine geçecek şekilde kullanmıştır. Kaufman'a göre, burada güvenlikten "sembol kelime" olarak bahsedilemez. Bkz. Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 72. Ayrıca, Kaufman Thomas Kuhn'un *Structure of Scientific Revolutions*, Chicago, University of Chicago Press, 1962 eserini ve özellikle Kuhn'un "paradigma" kelimesini kullanmaz.

¹⁰¹ "*Inter homines sine lege, sine imperio, bellum unicuique contra vicinium est, nulla autem haereditas filis transmittenda, nulla proprietas bonorum, nulla securitas, sed libertas unicuique plena et absoluta*". Bkz. Hobbes, *Opera philosophica quae*, Schrimm-Heins, "Gewißheit und Sicherheit", Böl. II, s. 180.

¹⁰² Tukidides, *History of the Peloponnesian War*, s. 82-83.

tedbirlerine göre değerlendirir.”¹⁰³ Bu “doğa durumu”nda, insanların korkuları karşılıklıdır: Herkes, birbirine zarar vermeye eğilimlidir (*mutua laedendi voluntas*). Hobbes’a göre bu, ne güvenliğimizi tek başımıza sağlayabileceğimizi, ne de bunu başkalarından bekleyebileceğimizi göstermektedir.¹⁰⁴ *Securitas*’ın karşıtı, *meus*, yani “korku”dur. Bu, Lukretius’de olduğu gibi, genel anlamda ölüm korkusu değil, fakat daha belirli bir şekilde, ızdırap verici bir ölüm korkusudur: *metus motris violentae*.¹⁰⁵ Freund’un yazdığı gibi, bu korku, Hobbes’un siyasi teorisinin belirleyici bir önkoşuludur.¹⁰⁶

İnsanlar doğuştan kötü olduğundan, sadece hukuk ihlallerine ceza verecek kadar güçlü bir devlet, insanları hukuka uymaya zorlayabilir ve böylece ‘herkesin herkese karşı savaşı’na son verebilir. *Securitas*, anlaşmalarla değil, anlaşmalar gözetilmediği için verilen cezalarla sağlanır.¹⁰⁷ Yaptırımların uygulanması için, egemene ihtiyaç vardır. Egemenin doğuşu içinse, “tabiiyet anlaşması” (*subjectio*) ve “rıza anlaşması”na (*consensio*) gerek duyulur: “*Quoniam ... requiri ad securitatem hominum diximus non modo consensionem sed etiam subiectionem voluntatum ... et in ea unione sive subiectione consistere naturam civitatis*”¹⁰⁸

Hukuk ve anlaşmalara uyulmasını sağlayacak bir egemen olmadan, bu anlaşmalar, ‘sadece lafta ve *securitas*’a uymayan araçlar olarak kalır. *Securitas*, *De Cive*’de, barışın ortaya çıkması ve korunmasını amaçlayan nedensellik zincirindeki bir halka olarak ortaya çıkar. Barışa giden yolda gerekli olan, doğa yasasının uygulanmasıdır (*Cum ergo ad pacem...*). Doğa yasasının uygulanması içinse, *securitas* gereklidir. Bu bağlamda, *securitas*, güvenliği sağlayabilecek şey olarak değerlendirilmelidir (*Considerandum est quid sit quod talem securitatem praestare possit*). Diğer bir ifadeyle şu sorulabilir: Nedensellik zincirinde *securitastan* önce ne gelmektedir?

Hobbes, bu soruya, herkesin müttefik edinerek, kendine saldırılmasını tehlikeli hale getirmesinden başka bir cevap verilemeyeceğini yazar. Bu karşılıklı olarak uygulanan kendini denetleme noktasına ulaşmak için, birisi (A), o kadar

¹⁰³ Thomas Hobbes, *De Cive*, XIII, Londra, Ed. W. Moesworth, 1658.

¹⁰⁴ Ibid.

¹⁰⁵ Tucidides’in *asphaleiai de to epibouleusasthai aprotropês prophais eulogos* ifadesini, Hobbes, “açık bir mazeret değişikliği daha iyi güvenlik için tavsiye edilir” şeklinde çevirir. Thomas Hobbes, *Opera Philosophica quae*.

¹⁰⁶ Freund, “Antropologische Voraussetzungen”, s. 115 ve Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. II, s. 184.

¹⁰⁷ Hobbes, *De Cive*, VI.

¹⁰⁸ “Çünkü diyoruz ki... güvenlik için insanların sadece Rızasına değil aynı zamanda haklarından vazgeçerek Tabi olmasına da gerek vardır... ve Birlik ve Tabiiyet oluşan kentin doğası gereğidir.” Hobbes, *De Cive*, VI, Latin ve İngilizce versiyon, Howard Warrender (der.), Oxford, Clarendon Press, 1983.

çok müttefik edinerek, B'ye (ve/veya C,D, vb.), kendisine veya müttefiklerine saldırmanın akıllıca olmadığını göstermelidir. Bu noktada ortaya çıkan durum, A ve A'nın müttefikleri topluluğunun B,C (ve onların müttefikleri) için kendilerine saldırımlarını zor hale getirmesinden fazlası değildir. Şu ana kadarki nedensellik zinciri şu şekilde ortaya çıkmaktadır: bireylerin bir araya gelmesi > *securitas* > doğa yasasının uygulanması > barış.

Fakat bu durumda da nedensellik zinciri tamamlanmış değildir: Devletin doğuşu, Hobbes'un eş zamanlı olarak bir araya getireceği iki eylemi daha gerektirmektedir: *Consensio* veya bireylerin bir araya gelerek anlaşması ve bu bireylerin *consensiosu* ile ortaya çıkan devlete tabi olmaları (*subiectio*). Bu durumda nedensellik zinciri şu şekilde ortaya çıkar: *consensio subiectio*¹⁰⁹ > Devletin doğuşu > *securitas* > Doğa Yasasının uygulanması > *pax* veya barış.

Bu zincirin *causa finalisi* olan barışa ulaşmak için, hukuk ihlallerine karşı yaptırım uygulayacak güçlü bir devletin varlığı mutlak bir önkoşuldur. Kalan her şey ki buna kültürel ve dini gelenekler de dâhildir, devletin gücüne tabi kılınmıştır. İyi ve kötü, ahlak ve din meseleleri, güvenliği ve nihai olarak barışı korumak için gerekli bir araç olarak değerlendirilen devletin kendisini koruma amacına tabi kılınmıştır ve bu amaçtan çıkarsanırlar. Hobbes için, Aristocu geleneğin aksine, politika, ahlaka tabi değildir.¹¹⁰

Bu teleolojik zincirin son hedefi Devlet değildir. Dolayısıyla, Hobbes için, mutlak iktidar sahibi devlet sadece bir araçtır. Devlet, *raison d'être*sini nedensellik zincirindeki yerinden alır ve kendisini bu işlevi –*securitas*– yerine getirerek meşrulaştırır. Bir devlet, *securitas* sağlamayı bırakırsa, *raison d'être*sini de kaybetmiş olur.¹¹¹ Bu sebeple, Hobbes, tebaanın devletine karşı başkaldırma hakkı olduğunu kabul etmektedir. Bu çerçevede, tebaa, *securitas* sağlayamayan bir devlete itaat etmek zorunda değildir.¹¹²

Hobbesçi Kavramın Eleştirisi

Hobbes'un çalışması, *securitas* kavramı temel almasıyla tanımlanabilir. Bu durum, Hobbes'un kendi travmatik iç savaş tecrübesine dayanan din-sonrası antropolojisinden kaynaklanmaktadır. Hobbes'un yaklaşımının tek taraflılığı, sosyal olarak daha başarılı olan çağdaş Alman-İsveçli Samuel Barn von Pufendorf tarafından da saptanmıştır. Pufendorf için, devlet tarafından sağlanacak olan *securitas* şu anlama gelmektedir: “iç ve dış güvenlik, barış (*pax*), mülkiyetin korunması, ortak refah (*salus communis*), ve rahat bir hayat

¹⁰⁹ In *consensio subiectioque*, the suffix – *que* suggests near-identity of *consensio* and *subiectio*.

¹¹⁰ Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. II, s. 179.

¹¹¹ Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 68.

¹¹² Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. II, s. 187.

(*commoditas*)”.¹¹³ Pufendorf, kavramlaştırmalarında, Hobbes ile bağlantı kurmaktadır. Fakat sadece Hobbes’un “kendini koruma” ve “kendini beğenme güdüsü”nü değil; aynı zamanda, insanların diğerlerinin yardımına ender olarak ihtiyaç duymayacak kadar zayıf olduğu ve bu sebeple dostlara da gereksinim duyduğu gerçeğini öngören bir antropolojiden başlamaktadır. Bu ihtiyaç, Grotius’un da antropolojisinde temel rol oynamıştır.¹¹⁴ Hobbes, Aristocu siyasi felsefi geleneğinden kopmuş olsa da, tabiri caizse, bu geleneğe Pufendorf tarafından yeniden entegre edilmiştir.

Hobbes için, rıza anlaşması (*consensio voluntatum*) ile tabiiyet anlaşması (*subiectio voluntatum*) devletin doğuşu sırasında eş zamanlı olarak ortaya çıkmaktadır.¹¹⁵ Pufendorf bu noktada iki farklı aşama kaydeder:¹¹⁶ birincisi, gönüllü olarak toplum içinde bir araya gelişin ilan edildiği *pactum unionis* ve daha sonra, toplumun yönetim gücünü bir egemene devrettiği *pactum subiectionis*.¹¹⁷

Pufendorf için, *consensio* anlaşması, doğrudan *subiectio* anlaşmasına yol açmaz. Aradaki zamanda, insanlar, gelecekteki anayasalarını istişare edebilirler.¹¹⁸ Tabiiyet anlaşması ile getirilen yükümlülük iki taraflıdır: yönetici, ortak *securitas* ve refahı (*salus*) sağlamakla; tebaa ise, kendi *securitas* ve *salus*larını sağlayan egemene itaat etmekle yükümlenirler.

Hobbes için, hukukun doğuşu, devletin doğuşu ile eş zamanlıdır. Pufendorf’a göre, insanlar devletin doğuşundan önce her zaman doğal haklara (eşitlik ve özgürlük) sahip “ahlaklı kişi”, yani *persona moralis*, durumundadırlar.¹¹⁹ Bu sebeple, eğer “ahlaklı kişiler” bir anlaşma yaparlarsa, daha önce sahip oldukları doğal haklardan *açık biçimde* vazgeçmek zorundadırlar. Dolayısıyla, bu “ahlaklı kişiler”in birlikteliği sonucu ortaya çıkan devlet de, “birleşik ahlaklı kişi” biçiminde bir “ahlaklı kişi” olur.¹²⁰ Bu, Pufendorf’a göre, Hobbes’tan farklı olarak, siyasetin ahlaka tabi kılınması gereğini ifade etmektedir. Yine de, Hobbes gibi, Pufendorf da, devletin güvenliğinin tehlikeye girdiği durumlarda, vatandaşların entelektüel ve dini özgürlüğünün kısıtlanması gerektiğini savunmaktadır.¹²¹

¹¹³ Ibid., s. 196.

¹¹⁴ Ibid., s. 157.

¹¹⁵ Ibid., s. 184.

¹¹⁶ Samuel Pufendorf, *The Political Writings of Samuel Pufendorf*, (der.) Carig L. Carr, Oxford, Oxford University Press, 1995.

¹¹⁷ Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. II, s. 193.

¹¹⁸ Pufendorf, *The Political Writings* ve Ibid., s. 193.

¹¹⁹ Ibid., s. 194.

¹²⁰ Ibid., s. 195 ve Pufendorf, *The Political Writings*.

¹²¹ Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. II, s. 195.

20. Yüzyılda Sosyal Güvenliğin Ortaya Çıkışı

20. yüzyıl, artık giderek küresel biçimde anlaşılan “sosyal” ve “siyasal” güvenliğin yükselişine neden olmuştur.¹²² Tarihi olarak değerlendirildiğinde, “sosyal güvenlik” kavramının başarısı, siyasal güvenliğin küresel başarısı için de bir alan oluşturmuştur. “Sosyal güvenliğin” başarısı, F.D. Roosevelt zamanında başlamıştır. Fakat Kaufmann’ın da işaret ettiği gibi¹²³, “sosyal güvenlik” kavramının kökenleri Hobbes’a dayanmaktadır: “İnsanlara temel tehdit kendileridir. Bu, Hobbes için de, güvenlik meselesinin sosyal güvenlik meselesi olduğunu ifade eder. Güvenlik, insanlar arasında yaratılacak karşılıklı güvenilirlik durumudur.”¹²⁴

“Sosyal güvenliğin” yükselişi, 1929 dünya ekonomik kriziyle bağlantılıdır.¹²⁵ Kavram, tarihi biçimini ABD Başkanı Roosevelt’in (1933-1945) Sosyal Güvenlik Yasasından almış, Atlantik Şartı (1941) ile ortak ve küresel bir hedef haline gelmiş ve 1948’de İnsan Hakları Bildirgesine işlenmiştir. 1950’den beri, kavramın içeriği hakkında görüş birliği oluşmuştur. Bu bağlamda, sosyal güvenlik, “gelirleri azalan kişilerin gelirlerini, gelir elde etmek için imkânları azalan kişileri ve onların sağlıklarını korumayı amaçlayan hukuki önlemler” anlamına gelmektedir.¹²⁶ “Sosyal güvenlik” hakkındaki tartışmalar da teknik boyutlarla ilgilenmektedir.¹²⁷

Winkler’e göre, *siyasal* güvenliğin 20. yüzyıldaki rotası, daha erken bir dönemde, 1. Dünya Savaşı sonunda ABD Başkanı Wilson (1913-1921) tarafından ilan edilen “14 ilke” ile başlamıştı.¹²⁸ Wilson’un “Savaş Sonrası Barış Düzeni İlkeleri”nde emniyet (*safety*) ve güvenlik (*security*), birbiri yerine kullanılmıştır.¹²⁹ 1919 yılında, Wilson’un ilham verdiği “Milletler Cemiyeti Statüsü”nün dibacesinde “barış ve güvenlik” bileşimi, 8. maddedeysen “ulusal emniyet” ifadesi bulunabilir. Kaufmann, “güvenliğin” – “emniyet” değil- siyasi bir anahtar kelimeye doğru “kristalleşmesi”nin Wilson’un Başkanlığı sırasında henüz tamamlanmamış olduğu sonucuna varır. Roosevelt’in başkanlığı sırasında dahi, emniyet ve güvenlik, dış politika alanında hala eş anlamlı olarak kullanılmaktadır. İbrenin “güvenlik” tarafına kayması, ancak, 2. Dünya Savaşından sonra gerçekleşmiştir.

¹²² Devam eden sayfalar, Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches* e dayanır.

¹²³ Ibid.

¹²⁴ Ibid., s. 68-69. İtalik ifadeler, yazar tarafından eklenmiştir.

¹²⁵ Ibid., s. 13.

¹²⁶ Ibid.

¹²⁷ Ibid., 13.

¹²⁸ Winkler, “Sécurité”, s. 16.

¹²⁹ Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 22.

ABD dış politikasının büyük hedefini karakterize etmek için bir araç olarak kullanılan “güvenlik” kavramı, Roosevelt’in savaş sonrası politikasının parçasıydı. Bununla birlikte, Roosevelt de, dış politika alanında güvenlik yerine emniyet kavramını tercih etmiştir.¹³⁰ 2. Dünya Savaşı sonrası, “dış güvenlik” önemli bir rol oynadığından, “güvenlik” kavramının kullanımı da gelişmiştir. Bu bağlamda, “güvenlik”, tartışmasız biçimde, *dış* güvenlik meseleleriyle ilişkilendirilmiştir. “Güvenlik”, dış politika alanında da “emniyet”ten daha başarılı bulunmuştur.¹³¹

1945 ve 1949 yılları, ABD dış politikasının dönüm noktalarını oluşturmaktadır: 1945’de İkinci Dünya Savaşı galibiyeti ve “Soğuk Savaş”ın doğuşu. Czempiel, ABD “güvenlik politikası”nda birbiriyle ilişkili iki model ayırt etmektedir: a) 1945’de “ABD’nin savaş sonrası politikasının tüm dünyayı kapsamı gerektiğini ileri süren “ortak güvenlik modeli” ve b) 1949’da “Sovyetler Birliği ile karşıtlığın kristalleşmesiyle ABD ile müttefik olan devletlerin karşılıklı güvenliği modeli”. Czempiel’e göre, her iki kavramı da bağlayan unsur, ABD hegemonyasının, askeri araçlarla veya tabiiyetle değil, diğer devletlerle işbirliği temelinde tesis edilmesi gerektiğini ileri süren üstün karakteridir.¹³² Hobbes-Pufendorf tartışması açısından ifade edildiğinde, ABD politikasının hedefi, *subiectio*’yu gereksizleştirmek için, *consensio* konusunda ikna sağlamaktır. Czempiel’in şu gözleminde Tukidides etkisi belirgindir: “Sadece küçük devletler açısından, güvenlik, muhtemel ve gerçek dış tehditlere karşı korunmakla eşitir. Bir ülkenin boyutuyla orantılı olarak, güvenliğinin dolaylı yollardan tehlike altında olduğu alanlar da artar. 1945’de ABD’nin güvenliğinin bütün dünyayı kapsadığı, genel olarak kabul edilmiştir.”¹³³ Bu, Tukidides’in Atinalılar ve Meloslular arasındaki diyalogunda da temel sorundur: Eğer Atinalılar, Melosluların tarafsızlığına izin verirse, bu, müttefikler arasında “Atina emperyalizminden kaçmanın bir yolu” olduğu düşüncesini yayacak ve Atinalılar için bir güvenlik sorunu teşkil edecektir. Antik dönem Atina ve modern ABD politikası ile Tukididesçi-Atinalı ve Hobbesçi-Amerikan yaklaşım arasındaki ortaklık, *consensio*yu çekici hale getirerek, *subiectio*dan sakınmaktadır.

Kaufmann’ın meziyeti, sadece kelimeyle (*signifiant*) ilgili tarihi bir çalışma yapmış olması değil, aynı zamanda kelimenin yarattığı anlama (*signifié*) yönelik de sistematik bir çalışmayı da denemesidir. Tarihi tasvirimizin sonunda, Kauffman’ın sistematik katkısı ile ilgili kısa bir tartışma yapılması uygun gözükmektedir. Sosyolog Kaufmann farklı disiplinlerde farklı metotlar

¹³⁰ Ernst-Otto Czempiel, *Das amerikanische Sicherheitssystem 1945-1949*, Berlin, Walter de Gruyter, 1966 s. 60 ve Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 71.

¹³¹ Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches* ve Czempiel, *Das amerikanische Sicherheitssystem*, s. 243.

¹³² Czempiel, *Das amerikanische Sicherheitssystem*, s. 200.

¹³³ *Ibid.*, s. 61 ve Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 73.

kullanmıştır. Çalışmasının önemsiz bir dezavantajı, Almanca *Sicherheit* kelimesidir. Etimolojik olarak *securitas*'tan türemiş ve 20. yüzyılda *security*'den etkilenmiş kelime, Kauffman'ın çalışmasında önemli bir yer tutmaktadır. Yine de, Kaufmann'ın yazdıklarının büyük bir bölümü, "güvenlik" açısından da ilgili görünmektedir.

Kaufmann, Almanca *Sicherheit* kelimesinin sıklıkla iki anlamda kullanıldığını gözlemlemiştir. Kelime, tek anlamlı gözükse de, aslında birçok anlam içermektedir.¹³⁴ Kelimenin duygusal içeriği, her zaman olumludur. Bu durum, kelimenin tarihi için de yeni bir olgudur. "Kavramın içeriği, gittikçe genişlemekte ve daha az kesin hale gelmektedir. Kelimenin sadece duyulması ve görülmesi, belli bir etki yaratması için yeterlidir. Bu, insanlar arasında, kelimenin, uyarıcı bir dürtünün hayvanlar üzerindeki işlevine benzer bir işlev görmesine neden olmaktadır."¹³⁵

"Çağdaş güvenlik sorununun içyapısı"¹³⁶, Kauffman'a göre şu şekildedir: a) "dışarıdan gelen tehlikenin yokluğu konusunda garanti ihtiyacı"; b) "düzen eğilimi ihtiyacı"; c) "fiziki denge ihtiyacı". Bu çerçevede, Kauffman şu analizlerde de bulunur¹³⁷: 1) "ekonomik güvensizlik", 2) "siyasal güvensizlik", 3) "eğilim güvensizliği"; 4) "kişisel güvensizlik".

"Ekonomik güvensizlik" nedeni, *gerçek* bir yokluk ve ihtiyaç durumu değil, fakir ve muhtaç olma *risk*idir. İnsanların refahı arttıkça, ekonomik güvenliklerine yönelik istekleri de artar.¹³⁸ "Siyasal güvensizlik", "endişenin kristalleşmesine yol açan gelişmeleri" amaçlamaktadır: "Korkulması gereken şeyin ne olduğunu bilmek rahatlatılma sağlar. Bu sebeple, endişe bilinci, belirli olmayan endişeyi belirli bir tehlikeye dönüştürecek konular aramaktadır."¹³⁹ Kauffman, 1970'lerde artan "siyasal güvensizlik" duygusunu göreceli bir şekilde ele alır: Dışarıdan görüldüğünde, o yıllardaki güvensizlik, şu an olduğundan daha fazla değildi.¹⁴⁰ "Eğilim güvensizliği" hakkında, Kauffman, Luhman'ı takip ederek, bu güvensizliğin ortaya çıkmasında güvenlik sağlayan bir düzenin kaybedilmesinin etkisi olduğunu yazmaktadır. Bu sebeple, çabalar, "dünyanın karmaşıklığının azaltılması" olarak anlaşılan bu düzenin yeniden tesis edilmesini amaçlamaktadır.¹⁴¹

¹³⁴ Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 36 ve Conze, "Sicherheit, Schutz", s. 831.

¹³⁵ Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 37.

¹³⁶ Ibid., s. 16.

¹³⁷ Ibid.

¹³⁸ Ibid., s. 17-18.

¹³⁹ Ibid., s. 20.

¹⁴⁰ Ibid., s. 21.

¹⁴¹ Niklas Luhmann, *Vertrauen – ein Mechanismus der Reduktion sozialer Komplexität*, Stuttgart, Engke, 1968; Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 23 içinde. Schrimm-Heins, *ordo* kaybının Orta Çağlardan modern döneme geçişte de yaşandığını ve bunun

“Kişisel güvensizlik” açısından, Kaufmann, Riesman’ın *The Lonely Crowd* başlıklı çalışmasını takip ederek, “iç yönelimlilik” (güvenli) ile “dış yönelimlilik” (güvensiz) arasında ayırım yapar. Güvenlik, hedef-eğilimli davranışa, güvensizlikse tehdit-eğilimli davranışa yol açar. Psikiyatri’nin yeni-analitik okulunda öngörüldüğü üzere, “güvenliğin aranması, insanın patolojik yapısının bir yansımasıdır.”¹⁴²

Kaufmann’ın “güvenliği”, “toplumsal sembol kelime” (*societal word symbol*) olarak ele alması aydınlatıcıdır. “Güvenlik”, “özgürlük”, “demokrasi”, “adalet”, vb. diğer “büyük kelimeler”le aynı konuma ulaşmıştır. Keza, “güvenlik”, “uygulanması muhtemel her hedefi aşan değer fikri”ni yansıtır.¹⁴³ Bu, “sembol kelimeler”in anlamsız olduğu anlamına gelmemektedir. Bu kelimelerin işlevi, aksi durumda soyut kalacak kültürel standartları somutlaştırmak ve uygun davranış biçimleri oluşturarak, standartlarla somut gerçekliği uzlaştırmaktır. Bir sembol, davranış ve kelimelerle ifade olanaklarını aşarak, anlamların karmaşık içeriğini “kısıtlar”.¹⁴⁴

Kauffman, “büyük kelimeler”i, “*idées directrices*” [veya] “kurumların önde gelen kavramları” olarak değerlendirmektedir. Böylece, bir kavram, “bütünün, kurumsallaşma sürecinde giderek açık hale gelen anlamı” olarak anlaşılır. Böyle bir sürecin sonunda, *idée directrice*, o kurumun daha fazla gelişmesine yol açar. Daha karmaşık kültürlerde, bir *idée directrice*, sadece ilgili kurumun işlevlerini değil, aynı zamanda temsil ettiği ve açıkladığı konular ve kavramları da aşar. Kaufmann, böyle bir *idée directrice* olan “sosyal güvenliğin” somutlaştırılmayacağı sonucuna varır. En iyi durumda, bu kavram, somut eylemlerin değerlendirileceği bir kıstas olarak işlev görebilir.¹⁴⁵ Kaufmann haklıysa, aynı varsayım, “(siyasal) güvenlik” açısından da söylenebilir. Bir Batı felsefesi tarihçisi, Kaufmann’ın varsayımının, “güvenliğin”, nihai olarak asla somutlaştırılmayacak bir “Platoncu görüş” olarak kalması gerektiği sonucuna yol açtığı yorumunda bulunabilir. Politikada “büyük kelimelere” dönüş, aynı zamanda siyasal Platonculuğa dönüşür.¹⁴⁶

hayatın her alanında artan bir *certitudo* ihtiyacına yol açtığını belirtmektedir. Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. II.

¹⁴² Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 24-27.

¹⁴³ Ibid., s. 33.

¹⁴⁴ Ibid., s. 39.

¹⁴⁵ Kaufmann, “adalet”i “*idée directrice*”lerden bir örnek olarak gösterir. “Adalet, önemlilik veya yardım fikri ile bağlantısından bağımsız olarak ortaya çıkmalıdır.” Bir diğer örnek, “gerçek” olabilir. Ibid., s. 33, 40-41.

¹⁴⁶ Siyasi Platonculuk ile ilgili olarak bkz. Ada Neske-Hentschke, *Platonisme Politique et Théorie du Droit Naturel; Contributions a une archéologie de la culture politique européenne*, Louvain-Paris, Peeters, 1995.

Sonuçlar

Tanrının Hobbes tarafından yok sayılmasıyla, antropoloji “metafiziki kalıntılar”dan arındırılmış ve insanlar için yeni bir alan yaratılmıştır. Hobbesçi antropolojide, “en iyi” durum, güvenlik ve dünyada fiziki varlığın sürdürülmesidir.¹⁴⁷ Burada, korkunun iki biçimi rol oynamaktadır: ızdıraplı bir ölüm korkusu ve gelecek korkusu.¹⁴⁸ Bu açıdan, Schelsky’nin yazdığı gibi¹⁴⁹, insanlar, Doğa’dan destek görmeden ve kendi içlerindeki İlahi bir güç tarafından yönlendirilmeden kendi geleceklerini ve kaderlerini yaratmalıdırlar. Kaufmann, Hobbesçi geleneğin, geleceğin zamansallığını yıkmayı amaçladığı yorumunda bulunmuştur.¹⁵⁰ Fakat, nükleer silahlar ve insanlığa yönelik diğer tehditler çağında, böyle bir yıkımın başka bir alternatifi var mıdır?

Schrimm-Heins, Decartes’in felsefenin teolojiden özgürleştirilmesine giden süreci, *certitudonun sekülerleşmesi* olarak tanımlamışlardır. Fakat diğer taraftan, Hobbes’den itibaren *güvenliğin kutsallaştırıldığı*ndan da bahsedilebilir. Bu durum, geleneksel Katolik Romalı *Extra ecclesiam nulla salus* (“Kilise dışında Kurtuluş olmaz”) sözüne pagancı bir alternatif oluşturan Hobbes’in *Extra civitate ulla securitas* (“Devletin dışında Güvenlik olmaz”) sözünde görülebilir.¹⁵¹ Schrimm-Heins çalışmasını şu sözlerle sonuçlandırmıştır: “Romalıların tanrıçası olan Güvenlik, Roma İmparatorluğunu yaşatmıştır.”¹⁵² *Securitas*daki dini boyut, Lukretius’un şiirinden ziyade, Roma İmparatorluğu’nun paraları üzerindeki tasvirinden itibaren kavrama eşlik etmiştir. *Securitas*’ın din ile bin yıllık bağlantısı, dinsel ve din-sonrası farklılığıyla (köktencilikten ateizm ve pagancılığa) küreselleşen bir dünyada, “güvenliğin” tartışmalı bir kavram olarak kalmasını muhtemel kılmaktadır. Köktendinci bir “gerçek inanan”ın nefret uyandırmakla suçladığı şeyi, pagancı bir “modern”, kendi geleceğiyle ilgili bir sorumluluk meselesi olarak görebilir.

Hobbes’in Tucididesçi antropolojisinde, güvenliğin aranması, değişmez bir unsur olarak görünmektedir. Hobbes’de güvenlik, siyasi bir tabiiyet anlaşmasıyla (*subiectio*) aynı zamanda ortaya çıkan bir sosyal anlaşmayı (*consessio*) gerekli kılmaktadır. Her iki anlaşma bir arada hukuki ihlalleri cezalandıran, mutlak iktidar sahibi bir egemenin (*Leviathan*) yaratılmasına yol açar. Benzerlikten yola

¹⁴⁷ Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. II, s. 178.

¹⁴⁸ Freund, “Antropologische Voraussetzungen”, s. 116

¹⁴⁹ Helmut Schelsky, *Thomas Hobbes. Eine politische Lehre*, Berlin, Duncker&Humblot, 1981, s. 33 ve Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. II, s. 177.

¹⁵⁰ Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, s. 118. ve Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. II, s. 176.

¹⁵¹ Hobbes, *De Cive*, X 1, 1983; Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. II, s. 185 ve Carl Schmitt, *Der Leviathan in der Staatslehre des Thomas Hobbes. Sinn und Fehlschlag eines politischen Symbols*, Köln, Hohenheim Verlag, 1982, s. 75.

¹⁵² Schrimm-Heins, “Gewißheit und Sicherheit”, Böl. II, s. 204.

çıkarak, küreselleşen dünyaya uygulandığında, “güvenliğin” mutlak ve “en büyük değer” yapılması sürecinin, Pufendorf’un da söyleyeceği gibi, sadece küresel bir *consessio* değil, aynı zamanda *consessio* ve *subiectio*’yu tanımlayan Hobbesçi bir *Leviathan*’a küresel *subiectio* gerekliliğine de bizi hazırladığı söylenebilir.

Antik Yunan felsefesi, bu noktada yardımcı olabilir. Erdem “fikri”nin o erdemin “saf” ve mutlak kıstası olduğu Platoncu felsefede, bu “fikri” uygulamak, “fikre” yaklaşıldıkça daha çok alkışlanacaktır. “Fikre” ulaşmaksa – eğer mümkün olursa-, en büyük alkışı hak edecektir. Çağdaş devlet adamlarının Platonlaştırılmasının, ahlaki “değerlere” yönelik bakıştan kaynaklandığı görünmektedir. Yani, bu devlet adamları, daha fazla “güvenlik” sağladıkça, daha fazla takdiri hak edeceklerdir. Ancak, Aristo, Plato’dan farklı olarak, erdemin iki ahlak bozukluğu arasında ortada bulunacağına işaret eder. Örneğin, cesaret, korkaklıkla aceleciliğin arasında yer alır.¹⁵³ Eğer Aristo’nun analizini çağdaş “güvenliğin” karmaşık *chimeras*ına uygularsak, “güvenliğin” en yüksek değer olması için, Platoncu bir “fikre” benzer şekilde, tam anlamıyla ulaşılabilecek bir “değer” olarak görülmemesi gerektiğini fark ederiz. Bunun yerine, Aristocu bir bakışla güvenliğin, iki kötünün arasında bulunduğu görülebilir. Bu kötüler, mutlak ölüm korkusu ve mutlak güvenlidir. Bu ikisiyse, Immanuel Kant’ın sözleriyle, sadece mezarlıkta bulunabilir.¹⁵⁴

¹⁵³ Aristotle, *Nicomachean Ethics*, çev. H. Rackham, Cambridge Mass., Harvard University Press, Loeb, 1926 ve H. Ottman, “Mesotes”, Joachim Ritter et. al., *Historisches Wörterbuch der Philosophie*, Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Cilt. 5, 1980.

¹⁵⁴ Bkz. Immanuel Kant, *Perpetual Peace and Other Essays*, çev. Ted Humphrey, Indianapolis/Cambridge, Hackett Publishing Co., 1795. Kant, “kesin güvenlik”ten değil “sonsuz barış”tan bahsetmektedir. Bununla birlikte, varsayımın aynı olduğu kabul edilebilir. Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches*, I.

Kaynakça

- Ada Neske-Hentschke, *Platonisme Politique et Théorie du Droit Naturel; Contributions a une archéologie de la culture politique européenne*, Louvain-Paris, Peeters, 1995.
- Aeschylus, *Promethëus Desmotês [Prometheus Bound]*, çev. H.W. Smyth, Cambridge Mass, Harvard University Press, 1956.
- Aloysius P. Martinich, *A Hobbes Dictionary*, Oxford, Blackwell, 1995.
- Andrea Schrimm-Heins, "Gewißheit und Sicherheit. Geschichte und Bedeutungswandel der Begriffe 'certitudo' und 'securitas'", *Archiv für Begriffsgeschichte*, Bdl. I, XXXIV, 1991, s.123-213 ve Bdl. II, XXXV, 1992, s. 115-213.
- Aristotle, *Nicomachean Ethics*, çev. H. Rackham, Cambridge Mass., Harvard University Press, Loeb, 1926
- Bernd Ludwig, *Die Wiederentdeckung des Epikureischen Naturrechts-Zu Thomas Hobbes' Philosophischer Entwicklung von De Cive zum Leviathan im Pariser Exil 1640-1651*, Frankfurt am Main, Klostermann, 1998.
- Carl Schmitt, *Der Leviathan in der Staatslehre des Thomas Hobbes. Sinn und Fehlschlag eines politischen Symbols*, Köln, Hohenheim Verlag, 1982, s. 75.
- Charlton T. Lewis and Charles Short, *A Latin Dictionary*, Oxford, Clarendon Press, 1879.
- Cicero, *On Duties (De Officiis)*, çev. Walter Miller, Cambridge Mass, Harvard University Press, Loeb, 1919, s. 69
- Cicero, *On Ends (De Finibus)*, çev. H. Rackham, Cambridge Mass, Harvard University Press, Loeb, 1914.
- Cicero, *Tusculan Disputations*, (çev.) J. E. King, Cambridge, Harvard University Press, 1927, V. 42.
- Emil Winkler, "Sécurité", *Abhandlungen der Preußische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-historische Klasse Nr. 10*, Berlin, Verlag der Akademie der Wissenschaften in Kommission bei Walter de Gruyter u. Co., 1939;.
- Ernst-Otto Czempel, *Das amerikanische Sicherheitssystem 1945-1949*, Berlin, Walter de Gruyter, 1966.
- F.L. Cross ve E.A. Livingstone, *Oxford Dictionary of the Christian Church*, Oxford, Oxford University Press, 1997.
- Ferdinand Tönnies, *Thomas Hobbes; Leben und Lehre*, Stuttgart, Frommann, 1925; Leo Strauss, "Hobbes' politische Wissenschaft", Heinrich Meier (der.), *Gesammelte Schriften*, Stuttgart, Metzler, 2001.
- Franz-Xaver Kaufmann, *Sicherheit als soziologisches und sozialpolitisches Problem: Untersuchungen zu einer Wertidee hochdifferenzierter Gesellschaften*, Stuttgart, Ferdinand Enke, 1973.
- Gerd Tellenbach, "Römischer und christlicher Reichsgedanke in der Liturgie des frühen Mittelalters", *Sitzungsberichte der Heidelberger Akademie der Wissenschaften*, Heidelberg, Kfz, 1934.
- H. Ottman, "Mesotes", Joachim Ritter et. al., *Historisches Wörterbuch der Philosophie*, Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Cilt. 5, 1980.
- Helmut Schelsky, *Thomas Hobbes. Eine politische Lehre*, Berlin, Duncker&Humblot, 1981.
- Henry Liddell ve Robert Scott, *Greek-English Lexicon*, Oxford, Clarendon Press, 1961.
- Homeros, *Iliad*, çev. A. T. Murray, Cambridge Mass, Harvard University Press, 1924-1925.
- Homeros, *Iliad*, çev. William Wyatt ve A.T. Murray, Cambridge Mass, Harvard University Press, 1924-1925.
- Homeros, *Odyssey*, çev. A. T. Murray, Cambridge, Harvard University Press, 1919, s. 42.
- Immanuel Kant, *Perpetual Peace and Other Essays*, çev. Ted Humphrey, Indianapolis/Cambridge, Hackett Publishing Co., 1795.
- Jacqueline de Romilly, *Thucydides at l'Impérialisme Athénien*, Paris, Les Belles Lettres, 1947.
- Julien Freund, "Antropologische Voraussetzungen zur Theorie des Politischen bei Thomas Hobbes", Udo Bernbach (der.), *Hobbes, Furcht und Freiheit, Leviathan-Diskussion 300 Jahre Nach Thomas Hobbes*, Opladen, Westdeutscher Verlag, 1982.
- K. Hartman, "Securitas", *Real-Encyclopädie der Classischen Altertumswissenschaften*, Stuttgart, Metzler, 1921.
- Kaufman Thomas Kuhn, *Structure of Scientific Revolutions*, Chicago, University of Chicago Press, 1962

- Lucretius, *On the Nature of Things (De Rerum Natura)*, WHD Rouse ve MF Smith (çev.), Cambridge Mass., Harvard Un. Press, 1975.
- Max-Paul Engelmeier, “Apathie”, Joachim Ritter (der.), *Historisches Wörterbuch der philosophie*, Cilt 1, Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, 1971.
- Michael Makropoulos, “Sicherheit”, Joachim Ritter et. al. (der.), *Historisches Wörterbuch der Philosophie*, Darmstadt, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Cilt 9, 1995.
- Milan Poduvanac, “Fear and Politics”, *New Balkan Politics – Journal of Politics*, No2, Böl.2, http://www.newbalkanpolitics.org.mk/OldSite/Issue_2/podunavac.eng.asp, (Erişim Tarihi 14 Şubat 2006).
- NGL. Hammond ve H. H. Scullard, *Oxford Classical Dictionary*, Oxford, Clarenton Press, 1970.
- Niklas Luhmann, *Vertrauen – ein Mechanismus der Reduktion sozialer Komplexität*, Stuttgart, Engke, 1968.
- Pierre Gassendi, *Selected Works*, çev. Craig Brush, New York, Johnson Reprints, 1972.
- Samuel Pufendorf, *The Political Writings of Samuel Pufendorf*, (der.) Carig L. Carr, Oxford, Oxford University Press, 1995.
- Seneca, *Epistulae ad Lucilium*, çev. R. Gummere, Cambridge Mass, Harvard University Press, Loeb, 1917.
- Thomas Hobbes, *De Cive*, XIII, Londra, Ed. W. Moesworth, 1658.
- Thomas Hobbes, *Opera Philosophica quae Latine scripsit Thomas Hobbes*, Sir William Molesworth (der.), Londra, Bohn, 1839-1845.
- Thomas Hobbes, *Opera Philosophica quae Latine scripsit Thomas Hobbes*, Gulielmus Molesworth (der.), Londra, Bohn, 1939-1945.
- Thomas Hobbes, *The English Works of Thomas Hobbes of Malmesbury*, Sir William Molesworth (der.), Londra, Bohn, 1939-1945, Cilt 9.
- Tukidides, *History of the Peloponnesian War*, çev. C.F. Smith, Cambridge Mass, Harvard University Press, 1919-1923.
- Velleius Paterculus, *Compendium of Roman History (Res gestae divi Augusti)*, çev. F. W. Shipley, Cambridge Mass, Harvard University Press, Loeb, 1924
- W.K.C. Guthrie, *History of Greek Philosophy*, Cilt III, Cambridge, Cambridge University Press, 1969.
- Werner Conze, “Sicherheit, Schutz”, Otto Brunner, Werner Conze ve Reinhart Koselleck (der.), *Geschichtliche Grundbegriffe. Historische Lexikon zur politisch-sozialen Sprache in Deutschland*, Cilt 5, Stuttgart, Ernst Klett Verlag, 1984.
- www.perseus.org.